

COMMISSION SPECIALE
RELATIVE AU TRAITEMENT
D'ABUS SEXUELS ET DE FAITS
DE PEDOPHILIE DANS UNE
RELATION D'AUTORITE, EN
PARTICULIER AU SEIN DE
L'ÉGLISE

du

MERCREDI 12 JANVIER 2011

Après-midi

BIJZONDERE COMMISSIE
BETREFFENDE DE
BEHANDELING VAN SEKSUEEL
MISBRUIK EN FEITEN VAN
PEDOFILIE BINNEN EEN
GEZAGSRELATIE,
INZONDERHEID BINNEN DE KERK

van

WOENSDAG 12 JANUARI 2011

Namiddag

La séance est ouverte à 12.41 heures et présidée par Mme Karine Lalieux.

De vergadering wordt geopend om 12.41 uur en voorgezeten door mevrouw Karine Lalieux.

Audition de M. Jos Claes, supérieur provincial des salésiens de Don Bosco de Belgique Nord
Hoorzitting met de heer Jos Claes, provinciale overste van de salesianen van Don Bosco van Noord-België

La **présidente**: Comme nous avons beaucoup de travail et beaucoup de personnes à entendre, nous allons essayer de ne pas prendre trop de retard.

J'aimerais que tout le monde prenne place pour que nous puissions entamer les travaux et ne pas faire patienter trop longtemps les personnes dont les auditions sont prévues aux heures suivantes.

De eerste hoorzitting is de hoorzitting met de heer Jos Claes, provinciale overste van de salesianen van Don Bosco van Noord-België.

Jos Claes: Geachte Parlementsleden, dames en heren, ik ben Jos Claes, sedert vijf jaar provinciaal van de salesianen van Don Bosco in België-Noord.

Ik zit hier eigenlijk met plaatsvervangende schaamte tegenover jullie, maar vooral ten aanzien van mensen die in het verleden als minderjarige omwille van een salesiaan slachtoffer geweest zijn van ongeoorloofde handelingen en seksueel misbruik. In die feiten werd hun vertrouwen verraden, hun persoonlijke waardigheid en seksuele intimiteit aangetast.

Vandaag beseffen wij welke pijn slachtoffers en hun familie soms jaren hebben moeten meedragen. Ik ben geraakt en bewogen door het contact met de slachtoffers en hun familie. Ik mag zeggen: dat viel mij zeer zwaar.

Voor zover wij te weinig aandacht voor de slachtoffers en hun familie hebben gehad, wil ik mijn excuses aanbieden. Wij mogen niet doen alsof er niets gebeurd is of handelen alsof die zaken ons niet aanbelangen. Wat er in de voorbije maanden aan de oppervlakte is gekomen, zijn droevige en vernederende feiten voor de Kerk en in het bijzonder voor de salesianen omdat er onder de slachtoffers een aantal minderjarigen was en omdat enkele salesianen, leden van onze gemeenschappen en dus medebroeders, daarbij schuldig waren en zijn. Het gaat over personen die zich expliciet hadden geëngageerd om zich in te zetten voor het welzijn en het heil van kinderen, jongeren en volwassenen, maar dan het engagement aan hun laars laptten en dat bij misbruik van macht en dwangmatig handelen uit zwakheid en die daarna de verantwoordelijkheid voor hun daden niet droegen. Ik ben verrast geweest toen ik vorige week de dossiers op een rijtje begon te zetten.

Een provinciaal is een overste die na consultatie van de leden van een provincie door de algemene overste en zijn raad voor een periode van zes jaar wordt benoemd om die provincie te besturen. Daarnaast wil hij de beweging van Don Bosco of rond Don Bosco, die wordt gedragen en ondersteund door vele leken vanuit het charisma van de stichter Don Bosco, ondersteunen. Dat charisma van Don Bosco is, vanuit een evangelische bewogenheid, jonge mensen en vooral de kwetsbare jonge mens gelukkig zien,

vandaag en altijd, en toekomst geven. Daarom werd eind negentiende eeuw door bisschoppen, politici en sociaal geëngageerden aan de salesianen gevraagd om naar België te komen.

Daar salesianen kozen en nog steeds kiezen voor jonge mensen, voor kwetsbare jongeren ook, zijn ze zich bewust van de moeilijke en kwetsbare positie in deze problematiek.

Ons handelen gebeurde en gebeurt steeds in een educatieve relatie. Die relatie opvoeder-jongere is asymmetrisch, waarin macht kan worden misbruikt. Dan wordt het vertrouwen geschonden dat zo wezenlijk is in de opvoeding. Hoe meer het kind of de jongere gekwetst is, hoe behoedzamer men moet zijn en toch moet men ervoor zorgen dat de afstand niet zo groot wordt dat de jongere aan zijn lot wordt overgelaten.

Mij werd gevraagd om hier een antwoord te geven op de vraag op welke manier de salesianen van Don Bosco in hun colleges de problematiek van seksueel misbruik en feiten van pedofilie hebben benaderd. Ik zal hierop een antwoord geven vanuit persoonlijke ervaring en mijn misschien beperkte kennis hierover.

Ik ken de salesianen sedert 1960. Twee recente voorgangers provinciaal zijn ondertussen overleden. De salesianen in Vlaanderen leiden sedert 1960 een viertal colleges met een internaat. Bij drie van deze colleges was er een internaat. Er was ook een internaat bij een technische school. Vandaag zijn er nog twee salesiaanse internaten, beide bij een technische school. De jongeren lopen school in de verscheidene scholen in de omgeving en in de Don Boscoschool.

Als ik terugkijk op deze hele periode kan ik daarin drie periodes onderscheiden.

De eerste periode was van 1960 tot het einde van de jaren '60. Het was de tijd dat wij, de salesianen, zelf de school volledig in handen hadden en leidden. Met andere woorden, op enkele uitzonderingen na waren praktisch alle personeelsleden op school en internaat salesianen. Ik was toen zelf leerling, intern. Wij bleven lang op het internaat, gingen niet zo veel naar huis, maar de ouders konden ons op gestelde zondagen bezoeken. Het was een zeer strenge wereld en toch was het een aangename en gezellige tijd in familiegeest met veel afwisseling van studie, sport en spel, toneel en muziek.

Het geheel kreeg vorm vanuit een eigen salesiaans opvoedingsproject. Ik heb in die tijd op het internaat of op het college nooit van misbruik gehoord. Ik sprak ook verschillende oud-leerlingen van die tijd in die colleges. Nooit heeft een oud-leerling mij daarover aangesproken.

Ik denk dat de salesianen in die tijd ook beducht waren voor grensoverschrijdende handelingen of voor een relatie van een salesiaan met jongeren. Een salesiaan was toen ook nooit alleen met een jongere, tenzij in de studiezaal. Op de speelplaats en op de slaapzaal waren er altijd twee salesianen bij de groep. De gang van de kamers van de salesianen was toen voor ons absoluut taboe. Daar mochten geen jongeren komen.

Alles gebeurde in deze puriteinse en disciplinaire context. Seksualiteit werd daarbij gezien als een enorme kracht die gevaarlijk kon zijn. Don Bosco was zich bij het begin van zijn congregatie bewust van dit gevaar en wou nog eerder dat een werk werd gesloten dan dat er fouten in deze context zouden gebeuren. Hij was heel gevoelig voor grensoverschrijdend gedrag, in welke vorm ook. Die grenzen werden aan zijn salesianen doorgegeven door een sterke discipline.

Toch kreeg ik over deze tijdsperiode sedert april, mei 2010 drie klachten, een via de commissie-Adriaenssens en twee van slachtoffers zelf. Een klacht kwam van een betrokken familielid, omdat het slachtoffer overleden is en een ander van het slachtoffer rechtstreeks. Deze laatste klacht gaf ik zelf door aan de commissie-Adriaenssens.

Voor zover ik weet, brachten deze mensen het misbruik nu pas voor de eerste keer naar buiten. Een persoon was de naam van de dader vergeten. Met behulp van lijsten van destijds die ik hem via de politie aanbood, heeft hij de naam gevonden. De dader was overleden.

Ik stel mij vandaag de vraag hoe het komt dat men destijds niets heeft gezien. Of heeft men het niet willen zien of horen?

De tweede periode begint eind van de jaren '60 en loopt tot eind van de jaren '80. Het was de tijd dat het lekenpersoneel in scholen en in internaten toenam.

De jongeren gingen geleidelijk wekelijks naar huis. De internaten werden meer open internaten. De scholen groeiden door democratisering van het onderwijs, nieuwe studierichtingen, nieuwe leerkrachten en gemengd onderwijs. Dit

betekende meer openheid, zowel van jongeren, ouders, leerkrachten als directie. Sinds 1976 vormen de salesiaanse scholen samen een eigen vzw, het Don Bosco Onderwijscentrum, met een eigen raad van bestuur. De internaten bleven aan de plaatselijke vzw-gemeenschap verbonden. Wat lichamelijke en seksualiteit betreft, groeide geleidelijk een positieve benadering. Er werd gesproken over afstand en nabijheid en over het bewaken van grenzen. Hoe kwetsbaarder de jongere was, hoe meer verantwoordelijk men was.

Over deze tijd kreeg ik dit jaar via de commissie-Adriaenssens één klacht. Ik weet niet of de klacht kwam van een derde of van een slachtoffer. Het verwonderde mij enerzijds dat daar een klacht over kwam omdat op deze feiten een juridische strafvervolging volgde, gevangenis en nadien een probatieperiode met psychologische begeleiding van de dader. Dit kwam destijds ook in de pers. Collega's en personeel werden er min of meer over ingelicht. Ik meen dat er in die tijd te weinig aandacht en erkenning geweest is voor het slachtoffer en zijn familie, zowel van school en internaat als van medebroeders en Justitie. Is het daarom dat er opnieuw klacht werd ingediend en werd verwezen naar de feiten van destijds? Ik weet het niet. Ikzelf was op het ogenblik van deze feiten een jonge leerkracht en medebroeder van de betrokkene in die gemeenschap. Ik weet dat zeker ik, maar ook de medebroeders daar erg onder geleden hebben. Ik weet nog goed op welke plaats, aan welke vergadertafel, op welk uur van de dag de directeur van de school, tevens directeur van de gemeenschap, dit aan ons meedeelde. Ik heb toen geweend van machteloosheid en reddeloosheid. Het was een schok. Wij voelden ons voor schut gezet. Hoe was zoiets mogelijk? Het slachtoffer zat bij ons in de klas. Wij stelden ons vragen.

Hoe moeten wij met die jongen verder? Ons hele opvoedingssysteem, dat op vertrouwen en nabijheid beruiste, werd op dat moment op de helling gezet.

In die zin waren niet alleen de jongen en zijn familie, maar ook de gemeenschap en wij, collega's van de dader, slachtoffer van het optreden van de medebroeder. De directeur van die tijd is overleden.

Wellicht hadden wij toen wel te weinig aandacht voor het slachtoffer en zijn familie. Ik weet niet en vind nergens terug of er in die tijd door de school een schadevergoeding werd betaald dan wel of zij door justitie werd opgelegd. Ik vind nergens terug of er aandacht voor een therapeutische

begeleiding van slachtoffer en familie is geweest.

Ik denk dat men toen nog steeds onvoldoende wist welke impact dergelijk misbruik op een slachtoffer had en tot welk trauma het misbruik kon leiden. Men sprak niet over de toegebrachte psychische verwondingen of over psychotherapeutische hulp, wat jammer is. Elk slachtoffer, elk geval is er één te veel.

Het volgende zeg ik niet ter verdediging, maar als een vaststelling. Voor zover ik weet, hebben dokters, psychiaters, PMS-centra of centra voor leerlingenbegeleiding ons in die jaren nooit voor het fenomeen gewaarschuwd of ons gezegd dat wij bepaalde zaken in onze school of in ons internaat moesten opvolgen. Nogmaals, daarmee wil ik echter niets, maar dan ook niets, goedpraten. Elk geval van seksueel misbruik is een geval te veel.

Ik denk ook dat Justitie dit niet voldoende beseftte toen. Er werden geen maatregelen genomen tegen het geven van een tweede kans aan de betrokken leraar. Er werd niets in een strafregister opgetekend, zodat na een aantal jaar de betrokkene opnieuw les kon geven. Gelukkig hebben de probatie en de therapie die hij moest volgen, blijkbaar wel geholpen.

De derde periode is de periode vanaf 1990 tot op vandaag. Het is de tijd dat bij ons internaten werden afgebouwd en dat 90 % van het opvoedende personeel in scholen en internaten lekenpersoneel werd. De scholen vormen samen een eigen vzw, die het salesiaanse opvoedingsproject draagt en leven geeft. De directies zijn leken. In de scholen zijn vandaag nog slechts enkele salesianen pastoraal of als directielid actief.

De scholen hebben een eigen raad van bestuur, een algemene vergadering, waarin heel wat leken-medewerkers zetelen, die geëngageerd salesiaans werken.

Over deze periode kan ik het volgende zeggen. Ik kreeg geen klachten. Ik vertel wel over hoe de salesianen met deze problematiek omgingen en vandaag nog omgaan als het een religieus-dader betreft. Wanneer het een leek betreft, neemt de raad van bestuur van het Don Bosco Onderwijscentrum zijn verantwoordelijkheid. Zo vlug als de feiten ons bekend waren of een jongen bij de directeur klacht kwam neerleggen, werd of wordt de opvoeder onmiddellijk preventief geschorst en de provinciaal werd ervan verwittigd. Wanneer duidelijk werd dat er vormen van

grensoverschrijdend handelen waren, nodigde de provinciaal de ouders uit en volgden er gesprekken van de ouders met de zoon en van de ouders met de provinciaal. Hierbij was ook een derde buitenstaander aanwezig, bijvoorbeeld een dokter. Er werd een overeenkomst gemaakt met de ouders voor therapeutische begeleiding van het slachtoffer en eventueel voor de familie. Aan ouders werd gesteld dat zij ook bij Justitie klacht konden neerleggen.

Wat de dader betreft, hij werd in therapeutische begeleiding gestuurd en hij mocht daarna niet meer bij jonge leerlingen werken of concreet de opvoeder zijn voor jongeren. Later kreeg hij een administratieve opdracht. Een andere werd gevraagd de congregatie te verlaten. Voor zover ik weet, werden collega's en ouders van andere jongeren hierover ingelicht.

Begin 2000 kregen wij van de congregatie via een rondzendbrief richtlijnen bij feiten van seksueel misbruik. Daarbij werd het volgende voorgesteld: "Over deze zaken moet men correct en transparant zijn. Elk misbruik moet behandeld worden binnen de provincie. Er mogen geen personen verplaatst worden met de bedoeling de zaak toe te dekken of om gerechtelijke onderzoeken te bemoeilijken. Volgende stappen kunnen genomen worden. Bij klachten: de feiten naar waarachtigheid onderzoeken, absolute prioriteit geven aan het slachtoffer en solidair zijn met het slachtoffer. Dergelijke misbruiken zijn een van de ergste manifestaties van het mysterie van onrechtvaardigheid. Psychopedagogische begeleiding geven aan de slachtoffers en, indien nodig, aan hun families. Vergiffenis vragen is een, maar er moet ook gerechtigheid geschieden.

Wat de dader betreft, onmiddellijk ontslaan van zijn pastorale en pedagogische opdracht, en geen contact meer met minderjarigen, doorverwijzen naar experts die hem helpen bij herstel op psychologisch en spiritueel vlak, hem vragen actief mee te werken met Justitie en om zijn eigen verantwoordelijkheid te erkennen.

De algemeen overste of zijn vicaris en de plaatselijke bisschop op de hoogte brengen. Bij eventuele processen volgt dit de provinciaal. Er kan ook een kerkelijk onderzoek zijn en dat kan leiden tot het verbod het priesterambt uit te oefenen en tot een eventuele wegzending."

Wij salesianen zijn in het verleden enkele keren pijnlijk terecht, maar ook ten onrechte beschuldigd. Vandaar deze adviezen en raadgevingen.

Naast deze terugblik wil ik het volgende zeggen.

Ten eerste, ik heb ervaren dat in onze congregatie soms jonge medebroeders weggestuurd werden of dat hun gevraagd werd de congregatie te verlaten. Gewoonlijk gebeurde dit na of tijdens hun stageperiode. Een salesiaan volgde na zijn filosofiestudie of na zijn universitaire vorming een pedagogische stage van 1, 2 of zelfs 3 jaar.

Waarom werden zij dan weggestuurd? Ik meen dat dit gebeurde om verschillende motieven. Het gebeurde soms bij gebrek aan gezond verstand, dat toch belangrijk is in de opvoeding, maar ook soms wegens het gebrek aan het gezond plaatsen van de eigen affectiviteit in de omgang met jongeren, een gebrek aan het plaats geven van zijn eigen seksualiteit, of een gebrek aan spirituele groei.

Natuurlijk waren er ook mensen die zich bij ons niet thuis voelden of die hun leven anders wilden uitbouwen en daarom besloten een andere weg te gaan. Toch waren er nog.

Ten tweede, wanneer zich in het verleden feiten voordeden, was het de provinciaal die optrad. Bij ons bestaat er geen geheim archief. Er bevinden zich geen gedrukte of geschreven verslagen, processen-verbaal of justitieverlagen in het archief.

Ten derde, wij hebben vanuit de congregatie en vanuit de provincie het voornemen genomen niet alleen jonge salesianen, maar ook leken op dit vlak meer te vormen, om zo feiten te voorkomen. Vanaf de jaren '90 is er in onze provincie ook een psychologische screening van de kandidaat-salesiaan door een professioneel gevormde alvorens iemand na een proefperiode opgenomen wordt in een noviciaat.

Misschien moeten de kandidaten wel tweemaal gescreend worden.

In de toekomst wil de congregatie nog meer preventief optreden en ervoor zorgen dat dergelijke feiten niet meer gebeuren. Dit betekent onder andere dat in de vorming van jonge salesianen en leken aandacht wordt geschonken aan een gezonde en volwassen seksualiteitsbeleving, voor de salesianen ook als celibatair.

Ten vierde, in een educatieve relatie is heel deze problematiek en zorg er zowel naar religieuze als naar lekenopvoeders. In de opvoeding is voor ons

een opvoedingsklimaat belangrijk. Daarom is er op dit vlak voor ons salesianen vandaag een nultolerantie, want seksueel misbruik is een vorm van machtsmisbruik. Opvoeders, leerkrachten moeten behoed worden voor machtsmisbruik dat leidt tot grensoverschrijdend gedrag, en dit zowel uit affectieve onrijpheid of uit zelfverdediging ingeval van geweld. Wij willen onze jonge mensen, leerkrachten en opvoeders daarin ook vormen via ons eigen vormingsinstituut, onder andere.

Ten slotte, vandaag zijn er in onze scholen en instellingen enkele vertrouwensfiguren; soms noemt men dat een cel Leerlingenbegeleiding. Misschien moeten wij dit nog duidelijker stellen naar de jongeren toe. In de voorzieningen werkt men de laatste jaren bij kinderen en jongeren rond het decreet rechtspositie, dat kinderen en jongeren rechten geeft en opvoeders verplichtingen.

Verder stel ik vast dat er in diverse instellingen projecten rond seksualiteit zijn, zodat deze gekwetste jongeren een taal krijgen om zich op dit vlak in een taal te verwoorden, meer weerbaar te worden en zelf seksualiteit een gezonde plaats te kunnen geven in hun leven. Zo wil men deze gekwetste kinderen en jongeren helpen omgaan met gemis en leegte en met relatievorming.

Misschien moeten wij nog meer luisteren, luisteren als erkenning, voldoende luisteren naar de pijn en noden van jonge mensen, de pijn van de slachtoffers en daarna ook naar de pijn van de ouders, van de daders, van collega-opvoeders enzovoort.

Luisteren wij wel genoeg naar de diepe nood van de gekwetste en kwetsbare jongeren? Jonge mensen mogen niet met hun kwetsuren blijven lopen. En ze zijn er, in onze scholen, in voorzieningen, zij wachten op begeleiders, professioneel gevormden en kwaliteitsvolle hulpverlening.

Als allerlaatste wil ik er nog iets aan toevoegen. Ook buiten het onderwijs zijn de salesianen actief. Ik bracht dit reeds even ter sprake. Een hele reeks voorzieningen in het kader van jeugdzorg of bijzondere jeugdzorg, werkt met de salesianen mee en vindt bij Don Bosco inspiratie. Er zijn huizen van onthaal en oriëntatie, observatie en oriëntatie, tehuizen, dagcentra, crisisopvang en time-out, en dit alles op een dertiental plaatsen in het Vlaamse land.

De directies in deze voorzieningen zijn vandaag

leken, die dit beroepsmatig willen doen vanuit een pedagogische en salesiaanse bewogenheid. In de context waarover wij vandaag spreken, hebben deze voorzieningen eenzelfde ontwikkeling gekend als de scholen en internaten. Via de commissie-Adriaenssens kreeg ik een klacht over eind jaren '60, begin jaren '70. Het was hier weer hetzelfde: wij kenden het slachtoffer niet, maar wij weten wel dat er een juridische vervolging en straf is geweest. Was er erkenning en aandacht voor het slachtoffer en zijn familie? Ik vermoed van niet? Of te weinig.

Ik weet dat er in dezelfde jaren nog een ander feit is geweest en dat er toen ook juridische vervolging en straf is geweest. Ook dit haalde destijds de media. De twee daders hebben na de penitentiaire periode de congregatie verlaten. De ene trok toen naar een gesloten abdij, de andere werd gelaïciseerd. Een derde werd vrijgesproken en verliet eveneens de congregatie.

Dames en heren, tot hier mijn verhaal en antwoord op jullie vraag. Ik dank u voor de aandacht.

De voorzitter: Mijnheer Claes, ik dank u voor uw oprechte toelichting en voor uw verontschuldigen aan de slachtoffers.

Comme à notre habitude, je donne la parole aux membres de la commission pour un maximum de deux questions par membre. Qui souhaite intervenir? Madame Marghem, je vous en prie.

Marie-Christine Marghem (MR): Madame la présidente, je voudrais, tout d'abord, remercier M. Claes pour sa sincérité et la clarté de son exposé.

Je suis très sensible au fait qu'il ait – et cela s'est passé trop rarement dans cette commission – présenté ses excuses aux victimes.

Monsieur, vous avez expliqué, à travers votre histoire personnelle, la manière dont les salésiens ont fait face au problème auquel ils ont malheureusement été confrontés. Vous avez également expliqué les mesures qui sont prises aujourd'hui.

Ayant répondu à bon nombre d'interrogations à l'occasion de votre exposé, je n'ai qu'une question à vous poser.

Ainsi, en cas d'indemnisation à verser, qu'elle ait été décidée de commun accord entre le provincial et les parents ou par la justice, si le salésien n'est pas en mesure de payer personnellement cette

indemnisation, votre ordre prévoit-il une procédure particulière? Avez-vous déjà été confronté à ce genre de situation? L'ordre des salésiens intervient-il pour que l'indemnisation due par le frère abuseur puisse être payée?

Sophie De Wit (N-VA): Mevrouw de voorzitter, dank aan onze spreker voor zijn toch duidelijke uiteenzetting.

Er is mij één zaak nog wat onduidelijk gebleven. Op een gegeven ogenblik zei u kennis te hebben gehad van een klacht waarbij juridisch werd ingegrepen: Justitie heeft vervolgd en veroordeeld, met probatiemaatregelen. Daarna zei u dat Justitie bij de tweede kans een beetje te braaf is geweest, want u wist het niet of onvoldoende of via het strafregister, waardoor de betrokkene toch terug is kunnen gaan lesgeven. Kunt u dat iets meer uitleggen? Ofwel is men veroordeeld en staat het in het strafregister, ofwel is er misschien een opschorting geweest waardoor u het niet kon weten. Blijkbaar wisten de salesianen het toch wel, want u had toch kennis van de veroordeling. Als Justitie niet had ingegrepen, kon eventueel de orde dat toch doen en verhinderen dat men terug les zou gaan geven. Gewoon deze vraag om dat even te verduidelijken.

Raf Terwingen (CD&V): Mijnheer Claes, ik had een vraag over de schadevergoedingen. U heeft gesproken over een tweede periode, 1970-1980 ongeveer, en gezegd dat er daar inderdaad één klacht was die dan ook heeft geleid tot een justitiële veroordeling en een gevangenisstraf. Dan zegt u dat er nu terug een klacht over hetzelfde dossier door de familie werd ingediend, als ik het goed begrijp. Is die klacht dan via Adriaenssens bij u terechtgekomen? Wordt er dan schadevergoeding gevraagd? Wat is daar de situatie? Kunt u daar uitleg over geven, aansluitend bij de vraag van mevrouw Marghem over hoe u omgaat met schadevergoeding in het algemeen?

Het verwondert mij dat er blijkbaar een dossier is geweest in de jaren '70 of '80, waarbij er een strafrechtelijke veroordeling is geweest en waarbij men nu terug dat dossier brengt. Ik vraag mij af waarom men dat dossier brengt, of u daar wat meer uitleg over kunt geven, of dat te maken heeft met de schadevergoedingen.

En nog een vraag om uitleg, want ik vond uw uiteenzetting heel indrukwekkend. De periode 1990 tot nu, daar heeft u ook over gesproken. U heeft gezegd: er zijn mij geen klachten bekend. Dat heb ik genoteerd. Vervolgens heeft u toch een

hele uitleg gedaan hoe men met de klachten omging. Moet ik dat dan begrijpen als een soort theoretische aanpak die men voorstond? U heeft ook verwezen naar een duidelijke richtlijn, ergens begin 2000, die er zou zijn gekomen met een soort leidraad van wat te doen als. Is dat dan een theoretische kwestie gebleken of gebleven, of zijn er daadwerkelijk gevallen geweest die op deze manier werden behandeld? Wat dan met de schadevergoeding, terug de vraag die mevrouw Marghem heeft gesteld.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Mevrouw de voorzitter, mijnheer Claes, ik ben blij vandaag een ander geluid te horen dan wat wij tijdens de voorbije weken en maanden hebben gehoord. Ik ben oprecht blij om dat ander geluid. Ik denk dat u getuigd hebt van het feit dat er een andere, gestructureerde aanpak was vanaf de jaren '90. Dat kan ook een voorbeeld zijn voor vele andere ordes, congregaties en kerkelijke structuren.

Ik heb toch twee vragen. Collega De Wit heeft al gesproken over de tweede periode. Er werd verwezen naar een strafrechtelijke veroordeling, waarna iemand toch opnieuw les ging geven. U zegt dat u geen geheim archief hebt. Hebt u een soort personeelsdossier, een tuchtdossier of een persoonlijk dossier bij de salesianen waarin antecedenten vermeld staan?

Als er zich feiten hebben voorgedaan, bijvoorbeeld 20 jaar geleden, al dan niet met strafrechtelijke veroordelingen, dan zouden de verantwoordelijken toch moeten weten welke antecedenten er bestaan, als er een beslissing moet worden genomen over een overplaatsing of een tewerkstelling in een onderwijsinstelling? Hoe houden jullie die informatie bij? Wij hebben gehoord van andere ordes en congregaties dat zij dat vaak niet hadden en dat dit tot de mondelinge overlevering behoorde. Mijn vraag is: hoe organiseren jullie dat intern?

Een tweede vraag gaat over de contacten met Rik Devillé. Hij verzamelde klachten. U zult hem wel kennen. Hij heeft ook klachten over de salesianen ontvangen. Mijn vraag is heel concreet: zijn er contacten geweest tussen de Werkgroep Mensenrechten in de Kerk, met de heer Devillé, en u of uw voorgangers? Misschien bent u daarvan minder op de hoogte. Hoe werd daarmee omgegaan?

Carina Van Cauter (Open Vld): Mevrouw de voorzitter, ik sluit mij aan bij de woorden van mijn voorgangers en ik wil mijn dank uitdrukken voor de duidelijke uiteenzetting die werd gegeven.

Ik heb nog twee aanvullende vragen. Ik neem aan dat de salesianen of de congregatie ook deel uitmaakt van de Unie van de Religieuzen van Vlaanderen. Ik heb van u gehoord dat de congregatie en u, als provinciaal overste van de provincie Noord-België, intern een structurele aanpak hebben uitgeschreven over hoe omgegaan moet worden met klachten van seksueel misbruik. Is deze problematiek ook ter sprake gekomen in de Unie van de Religieuzen van Vlaanderen? Kunt u, hebt u of zult u een initiatief nemen om niet alleen binnen uw eigen congregatie, maar ook binnen de Unie van de Religieuzen datgene wat u als structurele aanpak hebt vooropgesteld, uniform toe te passen?

Bij de afhandeling van de klachten heb ik niet gehoord – misschien is het mij ontgaan – of u, wanneer u van een klacht kennis krijgt, ook zelf het initiatief neemt om daarvan melding te maken bij Justitie, wanneer een priester nog actief is of eventueel andere minderjarigen zich in potentieel gevaarlijke situaties kunnen bevinden.

Thans kom ik tot de schadevergoedingen. Ik heb nog vragen naast de vragen die al zijn gesteld. Ik hoor dat u zelf op een vrijwillige basis overgaat tot een vergoeding van psychotherapeutische zorg aan het slachtoffer. Is er daarnaast nog ruimte voor de schade die buiten die psychotherapeutische zorg bestaat? Is er eventueel een materiële schadevergoeding voor lichamelijke schade? Hebt u een plan van aanpak daarvoor? Werkt uw congregatie mee, samen met de bisschoppen, aan een eventueel globale aanpak van schade, arbitrage, minnelijke schikking en begroting van de schade?

Siegfried Bracke (N-VA): Mevrouw de voorzitter, mijnheer Claes, ik heb ook het grootste respect voor de manier waarop u hier bent komen getuigen. Samenvattend komt het erop neer dat de orde van de salesianen een les heeft geleerd, zij het door scha en schande, zoals u zelf hebt gezegd. Daarnaast is het natuurlijk de taak van de commissie uw verwondering te delen over het feit hoe dit is kunnen gebeuren. Wij moeten ook een antwoord daarop formuleren. Vervolgens moeten wij kijken hoe dat kan worden belet in de toekomst.

Ik heb maar één vraag. In uw uiteenzetting is mij opgevallen dat u twee dingen met elkaar verbindt. U hebt in een mooi historisch overzicht weergegeven hoe de tijden, de structuren en de personeelsbezettingen bij de salesianen zijn gewijzigd. De eerste periode, de jaren '60, was

een periode met uitsluitend salesianen als personeel. Toen was het blijkbaar de regel dat een salesiaan nooit alleen met jongens mocht omgaan. Het gaat in dit geval immers om jongens en niet om meisjes.

Naar ik aanneem heeft die maatregel niet alleen te maken met de inschatting van seksualiteit als gevaarlijke kracht? Ik neem echter ook aan dat het een maatregel is van wijsheid, om ongewenste toestanden te voorkomen.

U was daar ook in die periode, dus ik vraag u of dat daar inderdaad ook mee te maken had.

Ten tweede, u zegt: we hebben onze les geleerd. Ik ben de eerste om te zeggen dat de salesianen blijkbaar een hele set aan maatregelen hebben inzake het omgaan daarmee, maar ook ter preventie.

Dan zegt u in een van die maatregelen dat jullie de broeders ook proberen te begeleiden in een, zoals u dat noemt, volwassen seksualiteitsbeleving. U voegt daar onmiddellijk aan toe: zij het dat dit voor de salesianen in celibataire vorm is.

In alle eerlijkheid en menselijkheid – ik wil u wel volgen en, nogmaals, ik heb respect voor alles wat u doet – maar is net die laatste toevoeging, met name de celibataire verplichting, niet een gevangenis van het systeem? Daarbij komt u eigenlijk voor die gezonde seksualiteitsbeleving, waar men vroeger door het aantal en door het reglement iets aan kon doen, in een situatie waaraan men nog altijd niets kan doen, ondanks alle beste bedoelingen van de wereld.

La présidente: Comme l'ont souligné mes collègues, je crois que cet exposé nous permet de ne pas poser trop de questions. Vous avez en effet été directement au but, avec beaucoup de clarté, beaucoup de sincérité. Cela nous aide grandement dans nos travaux d'entendre des personnes qui, d'emblée, ont compris ce que nous attendions d'elles. Encore merci pour votre aide.

Vous avez parlé d'une circulaire déterminant une procédure à appliquer lorsqu'on révèle des cas d'abus sexuels. Pourriez-vous nous la transmettre? Ainsi, nous pourrions voir ce qu'il est possible de faire dans des congrégations, des ordres. Cela nous aiderait dans nos travaux car certains nous affirment que c'est très difficile à réaliser.

Par ailleurs, j'ai une question particulière. Si je

vous ai bien compris, vous indiquez que dans la circulaire, il n'est plus question de déplacer des personnes qui auraient commis des abus, qu'on prévoit d'office une suspension à titre préventif et d'office de quitter l'ordre. Cela signifie-t-il que vous connaissez des cas où, précédemment, on a déplacé des personnes qui avaient commis des abus dans votre congrégation?

Enfin, je voudrais une petite précision car j'ai peut-être mal compris. M. Adriaenssens vous a saisi d'un cas et cette personne est décédée?

Jos Claes: Oui.

La **présidente:** Désirez-vous un instant pour examiner les questions? (*Oui*)

Je fais une petite suspension pour permettre à M. Claes de regarder les questions.

La réunion publique de commission est suspendue de 13.25 heures à 13.32 heures. De openbare commissievergadering wordt geschorst van 13.25 uur tot 13.32 uur.

De **voorzitter:** Mijnheer Claes, u heeft het woord.

Jos Claes: Ten eerste, de vraag in verband met schadevergoeding is een paar keer gesteld. Als dit door een medebroeder zou gebeuren, dan willen wij de psychotherapeutische hulp en dergelijke betalen. Wij willen dat vergoeden via de scholen, het internaat of de instelling.

Ten tweede, er was een vraag over andere schade van lichamelijke of morele aard. De bisschoppen zoeken op dit moment met de Unie van de Religieuzen naar een goede oplossing die hopelijk berust op gerechtigheid en op evangelische zin. Wij, salesianen, willen ons daarbij aansluiten.

Marie-Christine Marghem (MR): Monsieur, j'aurais voulu vous demander, par rapport à l'indemnisation, s'il est clairement stipulé que c'est l'internat ou l'école qui assume l'indemnisation pour le frère abuseur qui, en fait, est dans un lien de subordination vis-à-vis de l'internat ou de l'école.

Dans une partie de votre histoire, les internats et les écoles sont aux mains quasi totalement des salésiens, puisque l'enseignement est organisé par eux. Par la suite, vers les années 1980, l'enseignement devient de plus en plus laïc. Les laïcs se regroupent en ASBL et ont leurs projets éducatifs. Mais à travers toutes ces périodes, les

frères salésiens, qui sont des éducateurs, des surveillants d'internat ou des professeurs, sont-ils dans un lien de contrat de travail ou de subordination vis-à-vis du directeur de l'école qui pouvait être, dans les années 1960-1970-1980, un salésien et par la suite un laïc?

Jos Claes: Ik denk dat wij op de eerste plaats voor de betrokken salesiaan niet burgerlijk verantwoordelijk zijn. Hij is verantwoordelijk – als ik uw vraag goed heb begrepen – voor zijn optreden, voor zijn misdaden ook. Hij moet daarvoor instaan. Op een bepaald ogenblik denk ik dat ook wij moeten en zullen helpen.

Marie-Christine Marghem (MR): (...)

Jos Claes: Op vrijwillige basis natuurlijk, ja.

Renaat Landuyt (sp.a): Ik wil aansluitend een vraag stellen, om de gezagsrelaties te kunnen begrijpen binnen het klooster en de congregatie. Wat is uw macht en bevoegdheid als tijdelijke baas van de gelijken? Wat is uw mogelijkheid van ingrijpen, als u denkt dat er iets verkeerd gebeurt of kan gebeuren?

Jos Claes: Burgerlijk ben ik niet aansprakelijk voor wat hij doet. Vanuit de kerk, vanuit de religieuze gehoorzaamheid, zou ik hem kunnen vragen: man, u moet dit betalen met uw geld. Wij blijven burgers zoals elke andere burger en wij zijn ondergeschikt aan de wetten van het land.

Renaat Landuyt (sp.a): Ik begrijp dat u die suggestie kunt doen met moreel gezag, ook een beetje om aansprakelijkheden te begrijpen. Daarnaast, als iemand iets verkeerd doet of men signaleert dat daar een gevaar is dat er gevaarlijke omgang met de jongere is, wat zijn dan uw mogelijkheden en bevoegdheden om in te grijpen?

Jos Claes: In de eerste plaats kan ik naar hem toegaan, hem erover aanspreken en ook luisteren naar hem of dit wel waar is. Als hij dit zegt, kan ik zeggen: kijk man, dan vraag ik aan u dat u uw ontslag geeft, en dat hij zijn ontslagbrief schrijft of vraagt om een verlofstelsel, in elk geval tot het volledig uitgeklaard is.

Op basis van moreel gezag kan ik hem vragen dat te doen.

Als iemand zegt "provinciaal, trek uw plan", dan sta ik daar ook. Dan zullen wij dat op een andere manier moeten oplossen. Dan zal ik bijvoorbeeld naar Justitie moeten gaan.

Raf Terwingen (CD&V): Mevrouw de voorzitter, mijnheer Claes, ik wil het nog even heel concreet hebben over die schadevergoedingen.

Ik ga even uit van de hypothese dat de dader een salesiaan is en geen eigen vermogen heeft omdat hij dat heeft afgestaan aan de orde. Dan kan het slachtoffer zich niet tot hem wenden omdat die persoon onvermogen is. Meent u niet dat het goed zou zijn om als orde te zeggen dat, aangezien die persoon zich onvermogen heeft gemaakt door zijn vermogen af te staan aan de orde, de orde op dat ogenblik wel financieel kan en moet tussenbeide komen om te voorkomen dat er een verschil zou ontstaan tussen slachtoffers van priesters die wel nog een vermogen hebben en daardoor zelf kunnen betalen en iemand die is toegetreten tot uw orde die dat niet kan doen, omdat hij zich de facto onvermogen heeft gemaakt? De vraag van mevrouw Marghem was wat dan de houding van de orde kan zijn. Ik denk dat dit een heel sterk signaal zou zijn.

Jos Claes: Dan zeggen wij dat aangezien de medebroeder loyaal met ons meewerkt, wij daar ook de loyaliteit en de solidariteit willen nemen. Zoals ik daarnet zei, zijn wij ook slachtoffer van hem. Dat zal dan ook zo blijken.

Er werd ook gevraagd hoe iemand toen terug les kon geven. Voor zover ik mij herinner, is dat als volgt gegaan. Er is de penitentiaire straf en probatie geweest. De mensen die hem hebben begeleid, hebben toen gezegd dat hij terug aan het werk mocht gaan. Wij hebben dat nog beperkt. Het mocht niet op de plaats waar het misbruik is gebeurd om zeker geen slachtoffer te ontmoeten, noch in een internaat. Het mocht wel in een externaat, bij oudere jongeren en pas vijf tot zes jaar na de feiten. Pas dan hebben wij gezegd dat hij opnieuw les kon geven.

Hij is toen opnieuw benoemd. Als er toen een inschrijving in het strafregister was geweest, denk ik dat hij niet benoemd zou kunnen zijn.

Sophie De Wit (N-VA): Mevrouw de voorzitter, mijnheer Claes, iedereen wist het blijkbaar. Men heeft wel maatregelen genomen om te verhinderen dat het te snel zou gaan en op dezelfde plaats zou zijn.

Bestaat er dan niet de mogelijkheid, en dat sluit aan bij de vraag van collega Landuyt, om te zeggen dat hij eigenlijk geen les meer kon geven? Kan de orde zelf geen verbod uitvaardigen? Heeft de orde niet in die zin enige gezagsfunctie of

mogelijkheid?

Jos Claes: Toen is er ofwel naar de psychologische begeleider geluisterd, ofwel is toen iets gezegd geweest, en, goed, na zoveel jaren... Vandaag zou dat zeker niet meer het geval zijn. In die tijd was dat blijkbaar wel mogelijk.

Renaat Landuyt (sp.a): Volgens de huidige richtlijnen (...)

Jos Claes: Men vraagt of wij van elke medebroeder een persoonlijk dossier hebben. Wij hebben van elke medebroeder een persoonlijk dossier, dat met de tijd wordt aangevuld. Wat vind ik in een dergelijk dossier terug? Ik vind er zijn aanvraag om in de congregatie in te treden, zijn aanvraag tot priesterwijding, zijn aanvraag voor de eeuwige gelofte en soms een brief die hij naar de provinciaal heeft geschreven. Omdat hij zich in de ene gemeenschap niet op zijn gemak voelt, vraagt hij in de brief om naar een andere gemeenschap te mogen verhuizen. Dergelijke zaken vind ik in zijn dossier.

Ik herhaal wat ik daarstraks heb gezegd. Wanneer het de materie betrof waarvoor wij hier zitten, werden de zaken doorgegeven aan de provinciaal. De provinciaal behandelde ze. Ik hoor mijn voorganger nog goed zeggen dat hij bepaalde zaken naar zijn graf zou meenemen en ze niet aan iedereen zou vertellen.

Wat dat ook geweest is... Dat kon ook over andere zaken zijn gegaan dan over seksueel misbruik. Men moet ook niet al wat misloopt in die context plaatsen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Mag ik daaruit afleiden dat, indien er gegevens van seksueel misbruik bekend zijn en gesteld dat er een vonnis zou zijn, waarvan u als provinciaal op de hoogte bent, er in het dossier melding van zou zijn? Zou daarvan een spoor terug te vinden zijn of is het best mogelijk dat in het persoonlijk dossier na twintig jaar geen enkel spoor van dergelijke feiten of veroordelingen kan worden teruggevonden?

Jos Claes: Naar de mensen die nu zijn genoemd of over wie ik een klacht heb gekregen, ben ik aan het zoeken. Dan vind ik er niets over.

Ik heb daarstraks gezegd dat ik geen enkel proces-verbaal of geen enkele uitspraak van het gerecht heb. Ik heb dat dus niet gevonden. Als wij dat willen weten, zullen wij op het gerechtshof moeten gaan zoeken, als de informatie nog

bestaat tenminste.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): U bent dus in feite afhankelijk van een soort mondelinge overdracht van het collectieve geheugen van u en uw collega's.

Jos Claes: Ik denk dat het zo was in die tijd.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Is dat nu nog altijd het geval?

Jos Claes: Nee. Wij zijn een zo beperkte groep geworden dat, indien er op dat vlak iets gebeurt, het wordt medegedeeld.

Carina Van Cauter (Open Vld): Ik stel dezelfde vraag, maar dan met betrekking tot de canonieke procedures. Hebt u kennis van meldingen van seksueel misbruik aan de Congregatie voor de Geloofsleer, waartoe men verplicht is in geval van seksueel misbruik door een priester? Worden de procedurestukken dan ook weggegooid? Bestaan die niet meer?

Jos Claes: Als zij bestaan, bestaan zij in Rome. Die worden niet weggegooid. Er zijn bijvoorbeeld medebroeders die...

Carina Van Cauter (Open Vld): Er is ook een briefwisseling, neem ik aan, wanneer een dergelijke melding bij de Congregatie gebeurt? Wordt die al dan niet bijgehouden?

Jos Claes: Ik weet van mensen die gelaïciseerd zijn. Dan staat in de brief van de laïcisering dat betrokkene dat gevraagd heeft, maar er staat niet in dat het om die specifieke reden was. Ik spreek over de stukken die ik gevonden heb.

Carina Van Cauter (Open Vld): De uitspraak van de Congregatie voor de Geloofsleer bevat dus enkel het beschikkend gedeelte, zonder de motivering? Men weet niet ingevolge welke feiten iemand gelaïciseerd wordt?

Jos Claes: Ik ben geen kerkjurist, dus ik weet niet hoe het precies verlopen is. Ik weet wel dat wanneer een medebroeder uittreedt, hij dit vraagt aan de algemeen overste. Ieder secretariaat heeft een jurist. Die schrijft een brief aan de congregatie van religieuzen in Rome. Daar wordt een document opgemaakt. Dat komt terug in dubbel: één voor de betrokkene en één voor ons.

Wij worden geacht dit document in te schrijven en te bewaren. De secretaris tekent ook op in het

doopregister dat de betrokkene geen priester meer is. Ik heb het zelf niet meegemaakt in mijn periode.

Er werd gevraagd waarom er een klacht was. Er is een klacht geweest over iemand die na een uitspraak van het gerecht een straf kreeg en die daarna probatie kreeg. Waarom is er een klacht geweest? Vanwege de commissie-Adriaenssens staat er gewoon dat die man op die plaats was, dat daar iets verkeerd is gelopen en dat hij de dader is, met het jaartal erbij. Daar staat echter niet bij wie de klacht heeft aangebracht. Gaat het bijvoorbeeld over een jongen die in de klas van het slachtoffer zat? Of gaat het om het slachtoffer zelf? Of de ouders van het slachtoffer? Dat weten wij niet.

In die zin heb ik ook geen contact kunnen opnemen met het slachtoffer, maar wel met alle daders. Ik ben hen persoonlijk gaan aanspreken, zeggende dat zij hun verantwoordelijkheid moesten opnemen en eens moesten nadenken wie er in hun tijd, toen zij dat gedaan hebben, het slachtoffer geweest kan zijn. Ik vroeg ook: hoe kan jij dat op de eerste plaats erkennen?

La présidente: Si j'ai bien entendu, suite à la commission Adriaenssens, vous avez eu connaissance d'auteurs qui faisaient partie des salésiens de Don Bosco et vous avez pris contact avec ces auteurs. Combien y en avait-il?

Jos Claes: Het waren er vijf, waarvan twee uitgetreden, die ik niet ken, die van ver voor mijn tijd zijn. De anderen heb ik aangesproken en gevraagd dat zij hun verantwoordelijkheid opnamen en dat hebben zij gedaan.

La présidente: Qu'attendez-vous d'eux en leur disant de prendre leurs responsabilités? Vous nous avez dit que vous aviez une circulaire avec une procédure selon laquelle si on avait commis des faits et qu'on était en aveux, les auteurs des faits devaient être immédiatement suspendus de leurs fonctions et quitter l'ordre.

Jos Claes: Als het gaat over deze personen, gaat het allemaal over lang geleden, niet over de periode na de richtlijn.

La présidente: Étant donné que vous connaissez ces personnes maintenant, comme les faits ont précédé la directive, vous estimez qu'il ne faut pas l'appliquer?

Jos Claes: Die richtlijnen moeten ook nu toegepast worden. Deze mensen, aangezien het

zo lang geleden is, zijn oudere mensen en staan niet bij jongeren, maar in een bejaardentehuis of zo. In die zin is de richtlijn eigenlijk toegepast. Ze staan niet meer bij minderjarigen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Een concrete vraag. Hebben de personen in de drie dossiers die overgelegd zijn – het waren er vijf, maar slechts drie ervan zijn nog niet overleden – bekend in het persoonlijk gesprek?

Jos Claes: Het zijn juist die gevallen uit Justitie. Ik was toen zelf student in Leuven. Dat is in de media geweest. Toen heb ik dat gehoord.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Wanneer hebt u precies die melding gekregen van de commissie-Adriaenssens?

Jos Claes: In mei denk ik, rond die tijd.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): U hebt toen onmiddellijk opgetreden?

Jos Claes: Ja, ik ben toen naar deze mensen...

Renaat Landuyt (sp.a): Nog concreter, een van de slachtoffers heeft mij gecontacteerd. Ik kan die dus gerust doorverwijzen naar u?

Jos Claes: De vraag is gesteld of de Werkgroep Mensenrechten in de Kerk, met de heer Devillé, contact heeft gehad met ons. Ik moet zeggen dat ik vijf jaar provinciaal ben. Met mij is daarover nooit gesproken. Heeft men contact gehad met mijn voorganger? Dat weet ik niet, die voorganger heeft daar ook nooit over gesproken.

Dan de URV, de Unie van de Religieuzen van Vlaanderen. Ik weet dat twee, drie of vier jaar geleden een dame die meewerkte in de commissie-Adriaenssens en die studies gemaakt heeft omtrent seksueel misbruik, is komen spreken voor de Unie van Religieuzen. We hebben dat toen in de eerste plaats beluisterd en in kleine groepjes wat besproken met de mensen die er waren. De richtlijnen die wij hebben, heb ik nooit doorgegeven aan de andere groepen binnen de URV. Indien zij dat vragen, wil ik ze gerust doorgeven.

Ik wil nog even terugkomen op die richtlijnen. Die richtlijnen zijn geschreven voor al de salesianen in heel de wereld. Het was dus niet zo dat men specifiek in Rome van Vlaanderen had gehoord. Neen, het geldt specifiek voor allemaal. In die zin zijn het raadgevingen die men ons geeft, omdat de wetgeving verschillend is van land tot land. Als

er in Frankrijk een meldingsplicht is, dan moet men zich in de eerste plaats daaraan houden en niet aan die richtlijn. Die moet ook wel toegepast worden, althans wat kan toegepast worden, maar dat ligt dus anders.

De vraag werd ook gesteld of wij zelf naar Justitie stappen als de priester nog actief is. Tot nu toe hebben wij dat niet gedaan, ten eerste, omdat er geen meldingsplicht is, ten tweede, omdat voor ons in de eerste plaats de ouders de eerste verantwoordelijken zijn in de opvoeding. Wij hebben wel altijd de ouders geroepen en hun gezegd dat zij de stap naar Justitie konden zetten, als zij dat wilden. Ik denk echter dat in de opvoeding de ouders als eersten verantwoordelijk zijn voor de toekomst van hun kind. Op dat moment hebben wij natuurlijk wel een stuk verantwoordelijkheid van de ouders gekregen. Die willen wij ook dragen.

Er werd een vraag gesteld over verplaatsingen. In onze congregatie worden mensen regelmatig en relatief veel verplaatst, vroeger nog meer dan vandaag. Vandaag is de gemiddelde leeftijd boven de 70 jaar. Oude bomen moet men niet meer verplanten, zegt men, maar jongere mensen hebben wij in onze congregatie altijd verplaatst, omdat wij ervaren hebben dat dit een bepaalde dynamiek geeft aan onze werken en in onze congregatie. Als men ergens zes, zeven, acht of tien jaar is, dan zit men vast in een bepaald stramien en dan is het goed om een andere plaats te kennen. Dat is bij ons zeker zo voor de oversten. Een overste blijft maximaal zes jaar aan, drie jaar eigenlijk, maar het kan nog drie jaar verlengd worden. Een provinciaal blijft onmiddellijk voor zes jaar.

De dynamiek in de plaatselijke gemeenschap is belangrijk. Men heeft op een bepaalde plaats iets meegemaakt en vanuit die ervaring kan men op een andere plaats iets lanceren. Anderzijds is niet iedereen tevreden over zijn oversten. Zo heeft men de kans om eens een andere overste te hebben. Zo was het in het verleden.

Waarom staat een salesiaan nooit alleen voor de jongens? Dat zal vanuit de Victoriaanse periode komen, waarin de congregatie ontstaan is. Men zegt ook dat het beter is dat meerderen voor een groep staan. Ik heb daarstraks twee gezegd. Het waren er soms drie. Daarbij waren er dan twee die wat ouder waren. De jongeren konden de pedagogische gevoeligheden en de pedagogische praktijk leren van de twee ouderen. Zo was het vroeger. Een stageperiode deed men vaak bij een of twee ouderen, maar in mijn studententijd waren

er altijd twee, als er geen drie waren, die voor een groep stonden.

Dat was op de slaapzaal, niet in de studiezaal. Op de speelplaats waren ze altijd, voor een groep van 60, 40 of 30, met twee. Dat was enkele jaren geleden nog het geval op het internaat waar ik was.

Siegfried Bracke (N-VA): Mijnheer Claes, ik had u dan verkeerd begrepen. Ik dacht dat u dat gezegd had in een context over seksueel misbruik, met name als een soort van maatregel die ervoor moest zorgen dat er geen seksueel misbruik kon plaatsvinden.

Jos Claes: Nee, ik weet niet vanuit welke gedachte dat gekomen is.

Siegfried Bracke (N-VA): Dat was vroeger toch ook een regel, ook op scholen voor scholieren, die nooit met zijn tweeën mochten zijn. Professor Vermeersch heeft daar talloze getuigenissen over gedaan, waarbij het verboden was om met zijn tweeën bijvoorbeeld op stap te gaan, maar wel met zijn drieën. En dat had daar duidelijk mee te maken. We moeten de waarheid of het systeem niet ontkennen. Het was overigens wat het was. Wij zijn daar ondertussen van weggegroeid.

Jos Claes: Ja, ik zeg het: het is gegroeid in die tijd, in de negentiende eeuw.

(...): (...)

Jos Claes: Nee, maar toen, in de negentiende eeuw, is die praktijk bij ons begonnen. Wij zijn een congregatie die opgericht is in de negentiende eeuw. Toen heeft men het opvoedingssysteem zo gelanceerd, om het zo uit te drukken.

Siegfried Bracke (N-VA): Dat had dus te maken met pedagogiek.

Jos Claes: Met pedagogiek, denk ik ja.

Siegfried Bracke (N-VA): En alleen daarmee?

Jos Claes: Ik zie het zo. Ook bij een jongen – hetzelfde als ik daarstraks zei ten opzichte van een overste – ligt de ene u en de andere niet, misschien soms. Men zegt: "Kijk, ik heb liever dat die de studie doet, want bij die mogen we al een keer een boek lezen en bij de andere moeten wij onze wiskunde doen of onze Latijnse woordjes leren." Dat is het verschil van karakter van de persoon die met ons bezig is.

Renaat Landuyt (sp.a): Misschien een variatie op deze vraag. Bij het bestuderen van de geschiedenis van de salesianen – in uw geval – en het fenomeen van seksueel misbruik, en heel de problematiek in het algemeen, rijst bij jullie soms niet de vraag naar het waarom van het toch in hoge mate voorkomen van het probleem van seksueel misbruik?

Jos Claes: Ik denk dat het voor een deel te maken heeft met het feit dat een aantal jonge mensen hun affectiviteit en hun lichamelijkeheid geen plaats hebben kunnen geven in hun leven. Waarmee heeft dat te maken? Misschien met de opvoeding thuis, misschien met de context waarin zij zijn opgegroeid? Eens ze een bepaalde groeifase voorbij waren, kon het wel. Volgens mij moeten wij het daar zoeken.

Ik denk ook dat er pathologische gevallen van pedofilie zijn. Dat is iets anders. Die zullen er ook zijn. Die zochten een plaats waar zij dicht bij jongeren staan omdat zij zich aangetrokken voelen door jongeren.

Men vroeg mij of men in een celibatair systeem niet de gevangene is van de seksualiteitsbeleving. Deels wel, deels niet. Ik durf mijn hand in het vuur steken voor heel wat medebroeders die prima opvoeders geweest zijn, jaren en jaren aan een stuk, die nooit met jongeren op dat vlak overhoop hebben gelegen of jongeren hebben aangerand.

Een gezonde celibataire vorming is dan geen gevangenschap.

Siegfried Bracke (N-VA): Ik zal concreet zijn. Is er naar uw persoonlijke inschatting een relatie tussen wat de heer Landuyt heeft gezegd, het toch wel onmiskenbaar frequent voorkomen van seksueel misbruik binnen contexten van religieuze orden aan de ene kant en het celibaat dat religieuzen opgelegd krijgen aan de andere kant?

Jos Claes: Ik kan daar geen duidelijk en eensluidend antwoord op geven. Het zou kunnen als de vorming verkeerd is, maar het is volgens mij niet zo.

Siegfried Bracke (N-VA): U weet dat er bisschoppen zijn die op dat punt een overduidelijk en niet te miskennen standpunt hebben ingenomen. U hoeft het daar natuurlijk niet mee eens te zijn.

Jos Claes: Het celibaat kan voor een aantal priesters een probleem geweest zijn. Voor iemand die kiest voor het religieuze leven heeft het

celibaat een andere betekenis. Hij kiest voor een gemeenschapsleven.

In een gemeenschapsleven kan dat niet. Doch een priester die alleen in de wereld staat, daarmee zitten wij in een andere context. Wij kiezen voor het celibaat omwille van het gemeenschapsleven en omwille van onze eigen geloofswaarden.

Siegfried Bracke (N-VA): Mevrouw de voorzitter, ik begrijp dat in alle eerlijkheid niet, maar het is waarschijnlijk niet relevant en het zal wellicht aan mij liggen. Ik houd ermee op.

Raf Terwingen (CD&V): Ik wil toch nog even iets vragen over de toekomst. Ik denk dat dit in het belang is van deze commissie. Ik weet dat uw orde ook veel samenwerkt met alles wat te maken heeft met de Bijzondere Jeugdzorg. Dat is iets wat op dit ogenblik actueel is en waar de problemen zich nu ook kunnen voordoen. U beseft ook dat deze problematieken vaak te maken hebben met een groter aantal slachtoffers, families en dergelijke meer. Zij leven daar ook mee, zowel bij het slachtoffer als bij de dader. Hebt u zicht op de huidige aanpak, waar u misschien desgevallend aan meewerkt met uw ordes? U bent daar toch bij betrokken, denk ik. Bestaat er nu een meer geïntegreerde aanpak? Wat is uw visie op dit ogenblik over dit soort probleem indien de Bijzondere Jeugdzorg daarmee geconfronteerd wordt? Heeft u daar zicht op?

Jos Claes: Bij ons in de Bijzondere Jeugdzorg zijn er heel wat jongeren die thuis echt gekwetst zijn. Zij komen in centra waar er gelukkig psychologen zijn, professioneel gevormde mensen, die met hen op stap gaan. Ik heb daarstraks gezegd dat ik het heel belangrijk vind dat de jongeren recht hebben om hun dossier in te kijken, en dat volgens hun mogelijkheden en hun graad van ontwikkeling. In die gezinsvervangende tehuizen of centra zijn er vandaag ook projecten rond seksualiteit. Op de algemene vergaderingen hoor ik de opvoeders vertellen dat het spreken over seksualiteit gaandeweg toch heel andere vormen krijgt. De omgang tussen jongens en meisjes, want het zijn soms ook gemengde centra, verandert daardoor.

Dan doet het mij pijn – dat wil ik toch wel zeggen – wat ik deze week in de reclamewereld in de media, twee keer op een namiddag, hoorde. Hoe er daar wordt gesproken over seksualiteit, juist voor het nieuws, dan zeg ik: tja, kan het in onze samenleving dat er zo wordt gesproken? Jongeren horen dat ook, als thuis de radio aanstaat.

De **voorzitter:** Wenst iemand nog een vraag te stellen? (*Neen*)

Mijnheer Claes, ik dank u voor uw komst.

Nous allons immédiatement entendre M. Enger, qui est votre alter ego du côté francophone.

Audition de M. Joseph Enger, supérieur provincial des salésiens de Don Bosco de Belgique Sud

Hoorzitting met de heer Joseph Enger, provinciale overste van de salesianen van Don Bosco van Zuid-België

La **présidente:** M. Joseph Enger est supérieur provincial des salésiens de Don Bosco pour la Belgique Sud et je crois aussi qu'il m'a dit pour la France.

Monsieur Enger, vous n'étiez pas là pour entendre votre alter ego qui nous a expliqué l'organisation des salésiens.

Je vous donne la parole. Ensuite, vous serez soumis aux questions des parlementaires.

Joseph Enger: Madame la présidente, mesdames, messieurs, laissez-moi d'abord vous exprimer l'honneur de vous saluer. Vous me permettez quelques mots de présentation de ce que je suis et de ce que je suis appelé à faire.

Tout d'abord en ce qui concerne ma personne, je suis de nationalité française. J'habite Paris. J'ai été enseignant dans mon pays en philosophie et en biologie. Par la suite, j'ai eu à exercer la fonction de chef d'établissement. De ce fait, je suis donc relativement au courant des questions d'éducation et d'enseignement y ayant passé la plus grande partie de ma vie, jusqu'en 1999.

Depuis plusieurs années, j'exerce la mission de responsable provincial pour les salésiens de Don Bosco, les salésiens résidant en France, en Suisse et au Maroc. En 2008, nous avons vécu l'union de la province de Belgique francophone avec celle de la France. Cela fait donc deux ans et demi que je suis en relation plus directe avec les salésiens de Belgique, ayant déjà eu l'occasion par le passé d'être en lien étroit avec eux au niveau de différentes collaborations, notamment dans les domaines de la formation.

C'est l'idée européenne que nous tentons de mettre en œuvre à travers cette collaboration de nos deux pays au service des jeunes. Disons-le

d'emblée, ceci en relation directe avec ce qui fait l'objet de ma présence ici aujourd'hui à Bruxelles: certains frères ont manqué par le passé aux obligations que leur imposait ce service. Ils ont détourné ce service au profit d'intérêts personnels sordides et que je qualifierai sans aucune hésitation d'inqualifiables. Il s'agit pour nous de le reconnaître sans détour et d'en tirer toutes les conséquences en stricte justice pour les intéressés eux-mêmes, les auteurs de ces crimes et les victimes.

C'est ce que mes prédécesseurs en Belgique se sont employés à faire avec les moyens qui étaient à leur disposition et qui se sont renforcés au fil des années, au fur et à mesure que la gravité des actes répréhensibles devenait plus manifeste.

Oui, ici en Belgique j'ai été tenu au courant dès le début de mon mandat de plusieurs situations. J'en retiens notamment deux. Elles ont été traitées soit par la commission Halsberghe, soit par les tribunaux.

Depuis, j'ai reçu la demande d'une personne réclamant d'être entendue, d'être écoutée.

Je compte donner à cette personne la suite qu'il convient au vu du caractère récent de la démarche qui a été effectuée et qui m'est parvenue en septembre 2010.

Dans un premier temps, dès que j'ai eu connaissance de cette démarche, j'ai adressé à cette personne une lettre avec les termes suivants: "Nous ne pouvons que déplorer les agissements en question à votre égard. Ils sont indignes d'un éducateur, d'un Salésien, d'un prêtre. Il n'y a pas de paroles assez fortes pour condamner les faits relatés qui vous ont marqué très fort. Cela se comprend et cela nous oblige à votre endroit. Croyez bien, monsieur, que nous faisons tout ce qui est en notre pouvoir pour éviter aux jeunes d'aujourd'hui de telles blessures en pensant à tout ce que vous et d'autres comme vous ont subi au début de leur existence."

Notre attitude en la matière est donc sans concessions pour les coupables, de sincère et totale compassion pour les victimes. Et j'emploie le terme compassion dans son sens le plus fort, dans son sens précis étymologique. Pour autant, mesdames et messieurs, je ne puis me résoudre à ne plus considérer ceux qui ont fait davantage que dévier. Je ne puis me résoudre à ne pas continuer à les considérer comme des frères.

Ils ont besoin certes d'être mis en état d'empêcher

de nuire et ceci sans délai. Ils ont besoin d'être accompagnés par des dispositifs appropriés une fois que la justice se sera prononcée à leur endroit avec la sévérité requise en la circonstance. Mais n'est-ce pas la mission de la justice non pas d'écraser les personnes mais de contribuer à les relever, y compris des profondeurs de leur turpitude?

Me sera-t-il permis, en conclusion, d'évoquer tous ces éducateurs, enseignants, parents, acteurs sociaux, prêtres ou religieux qui s'acquittent avec conscience des intérêts de leurs missions respectives? Ils souffrent des graves défections de certains des leurs. Ils n'en continuent pas moins à être au service des jeunes dans le respect, la dignité, une vraie et noble fraternité.

La présidente: Monsieur Enger, je vous remercie pour votre exposé et, comme pour votre prédécesseur, je vais céder immédiatement la parole à mes collègues pour les questions. Nous prendrons note de celles-ci et nous vous aiderons à les classer tout à l'heure.

Raf Terwingen (CD&V): Mijnheer Enger, ik wil een vraag stellen over Frankrijk. Ik heb begrepen dat u ook bevoegd bent voor een deel van Frankrijk. Ik veronderstel het noordelijkste deel?

Hier in België worden wij geconfronteerd met deze feiten dankzij de commissie-Adriaenssens en de gevolgen daarvan. Ik kan mij moeilijk voorstellen dat het probleem stopt bij de landsgrens. U bent binnen uw orde verantwoordelijk voor het noordelijke deel van Frankrijk, meen ik. Hoe zit het daar? Zijn daar gelijkaardige situaties bekend?

Heel concreet, hoe zit het daar met de meldingsplicht? In onze commissie is al een aantal keren gesproken over de meldingsplicht, die in Frankrijk bij wet is vastgelegd. Is dat een plicht die ook door de leden van uw orde wordt erkend? Dan moet men die zaken melden bij Justitie, zo begrijp ik die meldingsplicht. Hoe wordt daarmee omgegaan binnen uw orde?

Ziet u dat als een belemmering, of misschien precies als een goed instrument om met zulke feiten om te gaan? Zodra men iets weet als lid van de orde, of als overste van de orde, weet men dan immers dat men onmiddellijk naar Justitie moet stappen. Dat is de situatie in Frankrijk. Daar is een meldingsplicht.

Ik heb nog een heel andere vraag. U was heel duidelijk in uw veroordeling van daders van dit soort feiten. U hebt gezegd: "Dat soort personen

beschouw ik niet meer als broeders." Wil dat zeggen dat binnen uw orde...

La **présidente**: Ce qui a été dit, c'est: "malgré les faits, si je ne vous trahis pas, je ne peux me résoudre à ne pas vous considérer comme des frères."

Raf Terwingen (CD&V): Dan heb ik dat blijkbaar verkeerd begrepen. Dat zal aan mij liggen; ik steek het niet op de tolken. Ik had begrepen dat u had gezegd dat u ze niet meer als broeder beschouwde, maar dat is blijkbaar verkeerd. Ik zal mijn vraag verder niet stellen.

Marie-Christine Marghem (MR): Je vous remercie pour votre exposé qui est très clair, mais seulement sur le plan des principes.

À part le fait que vous ayez eu connaissance de trois plaintes, si j'ai bien retenu, je voudrais savoir si, dans votre expérience personnelle, non seulement en tant que père... Dit-on père ou frère salésien?

Joseph Enger: En principe, on s'adresse à nous en disant "Monsieur", mais la tradition s'est instaurée autour de l'appellation "père". Je me contenterai très largement du terme "Monsieur".

Marie-Christine Marghem (MR): Merci, monsieur!

Votre expérience au sein de l'ordre des salésiens vous a-t-elle permis d'apprendre l'existence de ces faits, antérieurement au fait que vous ayez été désigné comme provincial? À partir du moment où vous avez été provincial, c'est-à-dire il y a quelques années, saviez-vous déjà qu'au sein de votre ordre, il y avait des cas d'abus à traiter? Comment les avez-vous traités, outre ceux dont vous avez eu connaissance pour la Belgique et qui venaient de la commission Adriaenssens et s'il y en a eu, parce qu'il se peut que vous n'avez pas eu connaissance de quoique ce soit?

Votre prédécesseur nous a parlé d'une circulaire, dont nous allons recevoir copie, et dans laquelle on vous donne des indications pour l'ensemble de l'ordre des salésiens sur le plan mondial, sur la manière de réagir, par rapport aux abuseurs et aux victimes lorsque le cas se présente.

La **présidente**: Vous répondrez après à toutes les questions. Les secrétaires de la commission prennent note, soyez sans inquiétude.

Carina Van Cauter (Open Vld): Mijnheer Enger,

ik wil aansluiten bij de vraag van collega Terwingen. In Frankrijk bestaat de meldingsplicht bij kennisname van seksueel misbruik.

Wat de priesters-broeders salesianen in België aangaat, wanneer jullie kennis krijgen van seksueel misbruik, wordt dat dan gemeld, of houden jullie zich strikt aan de toepassing, om zich niet schuldig te maken aan schuldig verzuim? Dus, treden jullie enkel op ingeval een slachtoffer in nood is of neemt u toch de houding aan dat Justitie ingeschakeld wordt zodra jullie kennis krijgen van seksueel misbruik en doen jullie dan melding van het geval dat jullie ter kennis wordt gebracht?

Mijn tweede vraag is een klassieke vraag over schadevergoeding. Wat met de schade die het slachtoffer heeft geleden? Nemen de salesianen daar zelf enige verantwoordelijkheid in om vrijwillig over te gaan tot vergoeding van de schade in de gevallen waar de priester of de broeder zelf niet kan betalen en desgevallend ook in de andere gevallen?

Valérie Déom (PS): Monsieur Enger, j'ai peut-être mal compris mais vous avez parlé de deux cas transmis par la commission Halsberghe.

Est-ce que dans le cadre de la commission Adriaenssens, des cas vous ont été transmis? Si oui, comment les avez-vous gérés?

Vous avez mis en évidence que la justice devait agir, que des mesures préventives avaient été prises pour éviter toute récidive et écarter les personnes des enfants. Vous avez dit également que vous ne pouviez pas vous résoudre à ne plus les considérer comme des frères. S'il y a prescription et que par conséquent la justice ne peut plus agir et que les faits sont avérés car le prêtre ou le frère est en aveux, y a-t-il des mesures prises au sein de votre ordre autres que des mesures d'écartement ou de déplacement?

La **présidente**: Monsieur Enger, vous dites dans votre intervention que ce sont des crimes inqualifiables. Ce sont vos paroles. C'est également un détournement du serment qu'ont fait ces personnes. Vous dites aussi que cela vous oblige envers les victimes. Ce sont encore une fois vos propres mots.

Est-ce que vous vous sentez responsable moralement? C'est un ordre qui avait des internats dont la mission principale était l'éducation des jeunes. Il avait donc une place importante dans la société belge. Aujourd'hui les faits sont prescrits,

ce qui signifie que la justice ne peut plus poursuivre les personnes qui ont commis des abus et que la victime ne peut plus recevoir d'indemnisations. L'ordre ressent-il une responsabilité morale?

S'il y a des demandes d'indemnisation en dehors de la justice, seriez-vous positif par rapport à cette demande?

Je propose une suspension de 10 minutes. Le secrétaire de la commission va trier les questions.

De openbare commissievergadering wordt geschorst van 14.25 uur tot 14.36 uur.

La réunion publique de commission est suspendue de 14.25 heures à 14.36 heures.

La **présidente**: Nous allons reprendre notre réunion. Nous avons encore trois auditions par la suite.

M. Enger va répondre aux différentes questions qui lui ont été posées.

Joseph Enger: Tout d'abord en ce qui concerne la situation en France, vous devinez bien que je n'avais nullement l'intention de parler de la France par simple discrétion, mais puisque vous m'y conduisez, je me plierai à votre désir.

Y a-t-il eu des faits de pédophilie et d'abus sexuels en France? Oui. C'est tout à fait clair et il y en a d'ailleurs qui ont connu un retentissement fort important, y compris au niveau d'un évêque.

Que pensé-je de l'obligation de signalement des faits? Il me semble tout à fait important et nécessaire de procéder à ce signalement. J'emploie un terme ..., d'ailleurs la législation emploie le terme de signalement plutôt que dénonciation. En ce qui me concerne personnellement, chaque fois que j'ai eu à connaître des affaires de ce type, y compris des affaires où je n'avais pas d'opinion personnelle sur la gravité des choses mais simplement par le fait que la chose m'a été signalée, je procédais à un signalement auprès du procureur de la République, auprès du parquet, sans aucune hésitation et j'allais dire sans réfléchir davantage, dans les heures qui suivaient. En effet, je crois ... En France par exemple, nous n'avons pas connu de commission Adriaessens ou de commission Halsberghe. Nous n'avons absolument pas connu cela. Nous sommes tout de suite passés par la justice. Dès que les faits ont revêtu une certaine gravité – je parle au point de vue historique –, dès que la gravité de ces faits a vraiment été signalée,

c'est la justice qui a été d'emblée saisie par tout le monde.

En ce qui concerne la Belgique et le signalement de ces faits, je sais que la législation est quelque peu différente à cet égard. En France, nous avons une obligation quasi morale de procéder à ces signalements, y compris au niveau de la législation. Je m'aperçois que mes prédécesseurs n'ont pas hésité à procéder par, je ne dirais pas des signalements explicites mais ils se sont saisis vraiment des affaires en cours et ils ont eu recours à tous les dispositifs qui étaient en leurs mains pour régler le problème soit au niveau de la justice, soit au niveau de la commission Halsberghe dans un cas très précis.

Donc, pour ce que je sais à ce niveau-là, et je n'ai aucune raison de douter de mes informations, en ce qui concerne la Belgique, j'allais dire que les choses ont été faites en règle.

Deuxième question: avant d'être supérieur provincial, avez-vous connu d'autres faits en Belgique? Je disais tout à l'heure que nous travaillions étroitement avec la Belgique, il y a déjà de nombreuses années. À vrai dire, nos réunions se sont toujours passées sur des thèmes de formation ou de réflexion sur la portée de notre congrégation, si bien que je n'ai vraiment pas eu l'occasion de connaître les échos dans ce domaine au niveau de la province de Belgique-sud, francophone.

Trois: suivez-vous la circulaire? Je dois vous avouer ici que je ne l'ai pas en tête pour le moment parce qu'elle date d'un certain nombre d'années. Je ne connais plus les prescriptions exactes de cette lettre de nos supérieurs de Rome. Mais je sais que lorsqu'elle a paru, en la lisant, je me suis dit qu'en France – je parle maintenant pour la France –, nous l'avons appliquée. Les choses ont été mises en place.

Et, en ce qui concerne la Belgique, nous avons eu un échange à ce sujet, à l'époque, avec les confrères belges. Ils m'ont assuré que la circulaire était la bienvenue pour faire face aux problèmes qui se posaient. Mais je vous avoue encore franchement que je n'ai plus, pour le moment, exactement en tête cette circulaire. Puisqu'il a été dit que vous allez la recevoir, je pense que vous trouverez les éléments que vous recherchez.

Quatre: l'indemnisation. Je parle ici, exclusivement pour la Belgique. La question de la France est tout à fait à part. Je peux en dire un mot mais, en ce qui concerne la Belgique, je sais

qu'il y a eu des procédures qui ont été développées au niveau de la commission Halsberghe et qui ont débouché sur un certain nombre de prestations à ce niveau. Les choses ont donc été envisagées avec beaucoup de sérieux au vu de la gravité des actes posés et des souffrances des victimes. Mais je pense quand même que les questions d'argent, si elles sont les bienvenues dans ce domaine, ne règlent pas le problème en profondeur.

Il y a un besoin d'accompagner très sérieusement les personnes par des soins appropriés.

Évidemment, des indemnités peuvent contribuer à assurer ces soins mais, au-delà, il faut continuer à avoir une présence vis-à-vis de ces personnes, leur faire savoir qu'elles ne sont pas rejetées, qu'elles ne sont pas oubliées dans notre quotidien.

La présidente: La Congrégation des salésiens en France a-t-elle dédommagé certaines victimes? Comment sont-elles aidées en France?

Joseph Enger: Des indemnités ont été versées à la suite de décisions des tribunaux.

La présidente: Et en dehors?

Joseph Enger: En dehors, je ne suis personnellement pas au courant de versements qui ont pu être effectués. Depuis 1999 que "je suis aux affaires", comme on dit, je n'ai pas eu connaissance de versements antérieurement.

La présidente: Et au niveau de l'aide psychologique des victimes?

Joseph Enger: Cela se passe essentiellement au niveau des soins psychiatriques. Des soins psychiatriques ont été assurés par les familles qui ont eu recours aux psychiatres ou psychologues et, précisément, les indemnités prévues par les tribunaux étaient destinées, dans beaucoup de cas, à assurer ce suivi psychique ou psychiatrique.

Cinq: pour ce qui concerne la commission Adriaenssens, vous me demandez si j'ai reçu des signalements. Non! Nous avons été en lien avec la commission Halsberghe mais pas du tout avec la commission Adriaenssens.

Six: mesures provisoires si le cas est prescrit et si la personne est en aveux. Il est bien entendu, dans la logique de ce que j'ai dit précédemment, que les personnes qui sont susceptibles de nuire

à des enfants sont systématiquement mises hors d'état de nuire, dès que des soupçons viennent à notre connaissance. C'est un principe absolu, surtout de nos jours, même s'il ne l'a pas été tout le temps dans une histoire qui est assez ancienne et qui remonte à 50 ou 60 ans. Mais, c'est une autre question! Actuellement, il est tout à fait clair que, s'il y a le moindre soupçon à cet égard, les personnes sont écartées, même s'il y a eu prescription.

En ce qui concerne l'indemnisation....

La présidente: Pour être précis, elles sont donc écartées des enfants – je rappelle que votre mission principale est quand même d'éduquer et de former des jeunes –, mais elles ne sont pas écartées de la congrégation.

Joseph Enger: Non. Elles sont écartées systématiquement des jeunes. Par exemple, nous avons des maisons en France, dont la Belgique peut d'ailleurs bénéficier, dites de troisième et de quatrième âge où ces personnes sont totalement mises à l'écart des jeunes. C'est une possibilité.

Pour ce qui concerne l'exclusion de la congrégation, je pense personnellement – et je tiens beaucoup à cet aspect des choses – qu'en admettant ces personnes dans notre congrégation, les supérieurs en question - mes prédécesseurs - ont pris des engagements à leur égard. Il en va de même dans la société. Quand des personnes commettent de tels crimes, la société ne les met pas non plus complètement à l'écart. Elle les empêche de nuire par des moyens appropriés, mais lesdites personnes ne restent pas, que je sache, en prison toute leur vie. À un moment donné, la société les prend elle-même en charge. En tant que responsable religieux, je ne me vois pas autorisé à exclure systématiquement ces frères, d'autant plus qu'ils risqueraient de se retrouver – excusez l'expression – seuls dans la nature et, ce faisant, de devenir d'autant plus dangereux. Il est préférable que je les garde sous les yeux, sous ma responsabilité très étroite afin d'éviter qu'ils puissent nuire dans la société.

La présidente: Vous dites qu'il faut les garder au sein de la congrégation pour mieux les surveiller. J'entends bien. Mais ces personnes font-elle l'objet d'un dossier? En effet, on nous a dit lundi qu'il existe peu de dossiers concernant les membres des congrégations. Un dossier suit-il le fauteur afin que les responsables du lieu où il est placé soient informés? Existe-t-il un dossier visant à stipuler que le travail du fauteur au sein de la congrégation devra être limité?

Joseph Enger: Absolument.

Pour ma part, si j'envoie quelqu'un dans le cadre d'une situation donnée, j'informe le responsable local de ma décision et de la raison de cette dernière en lui demandant explicitement de faire preuve d'une très grande vigilance.

La **présidente:** Cela est-il accompagné d'un dossier? Existe-t-il des archives et des dossiers?

Joseph Enger: Non, il n'y a pas d'archive, mais je pense que ma ou notre mémoire est là. En outre, ce sont des informations que je transmettrai prioritairement à mon successeur.

La **présidente:** Merci.

Marie-Christine Marghem (MR): Concernant l'indemnisation – pardonnez-moi si la question a été posée par un de mes collègues tout à l'heure –, vous parliez du fait que les actes, que vous qualifiez d'inqualifiables, doivent être traités strictement non seulement vis-à-vis des abuseurs mais aussi vis-à-vis des victimes et qu'ils vous obligent, vous en tant qu'institution, vis-à-vis de ces victimes. Quelle est la portée de cette obligation à laquelle vous faites référence?

Joseph Enger: En ce qui concerne l'indemnisation, il est tout à fait clair que c'est la personne qui a commis le crime, puisqu'il faut bien parler de crime, qui est responsable de ses actes. Donc, à un moment donné, c'est la personne en tant que telle qui est condamnée par la justice à verser des indemnités.

Il est clair aussi que, au cas par cas, suivant les situations, nous pouvons trouver des accords avec les intéressés, notamment avec ceux qu'on appelle les victimes, et des possibilités d'indemnisation complémentaire, en tous cas à la hauteur des dommages subis.

Marie-Christine Marghem (MR): Et lorsque l'abuseur n'a pas la possibilité financière d'assumer? En France, les choses sont très claires, puisqu'il y a une obligation de signalement et que tous les cas sont judiciairisés; ils aboutissent, pour partie ou en totalité, à une condamnation pénale et une condamnation à des dommages et intérêts.

Si l'abuseur n'est pas en mesure d'assumer financièrement la condamnation à laquelle il doit faire face, votre institution envisage-t-elle à ce moment-là un soutien pour permettre aux victimes

de recevoir le dédommagement prévu par le jugement ou laisse-t-on les choses en l'état?

Joseph Enger: La famille intervient souvent à ce niveau-là si elle en a les possibilités; la famille est très proche de la personne en tant que telle. Mais je dirais aussi franchement – c'est une hypothèse d'école que je fais là – qu'il est clair que l'institut en tant que tel ne peut pas se dédouaner de la responsabilité qu'il a vis-à-vis du confrère et donc de ses actes. Par conséquent, j'envisage très bien qu'il y ait la possibilité d'une indemnisation au niveau de l'institut.

Renaat Landuyt (sp.a): Mijnheer Enger, ik wil nog even verder ingaan op de stelling dat u de veroordeelde of de gevaarlijke broeders of paters liever binnen de orde houdt dan ze in de vrije natuur los te laten. Op de vraag van de voorzitter, antwoordt u dat u geen dossiers bijhoudt, maar dat u een goed geheugen hebt en dat u het mondeling doorgeeft aan wie dat moet weten.

Om dat een beetje te kunnen inschatten, hoeveel broeders of paters behoren er tot uw bevoegdheid in België? Misschien hebt u die vraag al beantwoord.

Joseph Enger: Une cinquantaine de confrères en Belgique et 200 en France.

Renaat Landuyt (sp.a): En hoeveel van hen moet u bewaken?

Joseph Enger: En Belgique, aujourd'hui? Aucun.

Renaat Landuyt (sp.a): Et en France?

Joseph Enger: Trois.

La **présidente:** S'il n'y a plus de questions, je vais remercier M. Enger au nom de la commission pour sa venue.

Nous allons directement accueillir M. Swinnen qui est déjà présent.

Audition de M. Fons Swinnen, supérieur provincial des Jésuites flamands
Hoorzitting met de heer Fons Swinnen, provinciale overste van de Vlaamse Jezuiten

De **voorzitter:** De heer Fons Swinnen is de provinciale overste van de Vlaamse jezuïeten. Mijnheer Swinnen, u hebt het woord.

Fons Swinnen: Mevrouw de voorzitter, geachte commissieleden, vooreerst wil ik u danken voor de

uitnodiging om hier voor u te komen getuigen. Ik wil u, politici, bijzonder danken voor de inspanningen die u levert om meer duidelijkheid te brengen in een materie die bijzonder belangrijk is, maar zeker ook om, in de mate van het mogelijke, ertoe te helpen opdat een zekere uitzuivering van de Kerk en de Sociëteit van Jezus, de jezuïeten, zou kunnen gebeuren.

Ik zeg het maar onmiddellijk. Ik zit hier sprakeloos. Toch wordt hier van mij verwacht dat ik tot jullie spreek.

Voor veel slachtoffers en degenen die het onvoorwaardelijk voor hen opnemen, zijn veel woorden nu misplaatst of klinken hol. Ik geef mij daar zeer goed rekenschap van. Ik voel dat ook zo aan, vooral als ik luister naar de slachtoffers, en dat gebeurde de laatste weken en nog meer de laatste dagen, heel vaak.

Ik ben naar hier gekomen met de gezichten, de namen en de verhalen van mensen die diep gekwetst zijn. Sommigen moeten leven met een vervangingsinkomen. Anderen slaken diepe noodkreten omdat ze niet erkend worden. Het is bijzonder schokkend dat ook sommige Vlaamse jezuïeten zulk leed hebben veroorzaakt.

Ik wil hier publiekelijk en tegenover alle slachtoffers herhalen wat ik heb gezegd tegen de slachtoffers die ik heb ontmoet. Ik heb ze telkens persoonlijk gezegd: ik geloof u. Ikzelf en mijn medebroeders zijn beschaamd dat dit gebeurd is.

Namens de Vlaamse jezuïeten vraag ik – daar heb ik geen schaamte om – vergiffenis aan God en aan allen die op die wijze vaak onherstelbaar gekwetst werden. Wij willen er echt werk van maken, in overleg met de bisschoppenconferentie en de URV, en er ook daadwerkelijk iets aan doen.

Ik hoop voor jullie dat de resultaten van deze commissie mogen bijdragen tot efficiënt wetgevend werk.

Mijn presentatie zal de volgende punten behelzen, zoals mij in een voorafgaandelijk schrijven werd gevraagd.

Ten eerste, wie ben ik in ons instituut en wat is het werkterrein van onze colleges? Het ging namelijk over onze onderwijsinstellingen.

Ten tweede, voorstelling van de klachten die ons bereikten over seksueel misbruik.

Ten derde, hoe is ons instituut omgegaan met de slachtoffers en met de daders?

Om te besluiten, formuleer ik concrete voorstellen en bijdragen tot erkenning, heling en herstel.

Wij, Vlaamse jezuïeten, zijn vragende, maar ook meewerkende partij, opdat de slachtoffers, maar ook de bredere maatschappij en zelfs de daders zouden worden geholpen. Wij beseffen dat dit ook betekent dat onze eigen manier van doen, en meer in het algemeen ook de kerkelijke institutionele handelwijze, op grondige wijze wordt herbekeken. De Vlaamse jezuïeten willen eenklank denken en handelen met de Belgische bisschoppenconferentie en ook de andere congregaties en ordes.

Wie ben ik? Ik ben provinciaal overste van de Vlaamse jezuïeten, maar ik ben dat pas geworden op 15 augustus 2009, dus recent. Als provinciaal sta ik aan het hoofd van een autonome identiteit die wij in de sociëteit provincie noemen.

De Vlaamse jezuïetenprovincie telt vandaag 156 paters en broeders. De gemiddelde leeftijd is relatief hoog. Meer dan de helft is boven de 80 jaar. Er zijn in Vlaanderen 25 jezuïeten onder de 65 jaar, onder wie vier in vorming.

Een van mijn belangrijkste taken als overste is, naast het beleid en de planning voor de toekomst van werken, instituties en huizen, jaarlijks met elk van de leden in persoonlijk gesprek te gaan. Dat is mijn belangrijkste taak.

Dit gesprek is geen biechtgesprek. Het gebeurt in functie van de werkopdracht van de individuele jezuïeten en is vooral ook gericht op de geestelijke groei van elkeen en de beleving van onze gemeenschappelijke roeping in de communiteit.

Zoals u reeds gehoord hebt bij de provinciale oversten van de salesianen, worden ook wij, provinciaals bij de jezuïeten, voor een periode van zes jaar benoemd.

In onze archieven is omzeggens nooit iets terug te vinden, omdat deze materie traditiegetrouw geen schriftelijke neerslag kreeg. Ik weet dat dit een moeilijk punt is voor velen. Het maakt het ook voor mij moeilijk om verleden feiten te reconstrueren, althans vanuit documenten. Bij mijn weten was er in de periode 1940-1980 ook geen meldingsplicht aan Rome, tenzij wanneer een klacht voor het gerecht kwam. Dit gebeurde dan ook in het ene geval in 1991. Straks bij de vragen zal ik dat meer preciseren, als u mij dat vraagt. Om volledig te

zijn, sinds de commissie-Halsberghe worden de dossiers natuurlijk wel bijgehouden en is er niets vernietigd.

Ik wil nog iets zeggen over de jezuïeten. Jezuïeten zijn en waren werkzaam in zeer verscheiden sectoren. In het kader van deze hoorzitting werd mij echter gevraagd mij te beperken tot onze werking bij de jeugd.

Vroeger, en ook nu, gebeurde dat hoofdzakelijk binnen onze zeven middelbare ASO-scholen, algemeen secundair onderwijs. Op één college na hebben deze scholen ook een of meerdere basisscholen. De zogenaamde jezuïetencolleges bevinden zich in Brussel en Antwerpen, telkens twee colleges, in Aalst, in Turnhout en in Gent. In totaal zijn er thans 9 473 leerlingen.

De colleges beschikken sinds begin jaren '80 over een belangrijke autonomie met een eigen vzw met lokale raad van bestuur en algemene vergadering. Ieder college heeft zijn eigen raad van bestuur en algemene vergadering, maar met elkaar zijn ze verbonden binnen de koepel-vzw van Cebeco. Cebeco betekent Centraal Beleid van de Colleges.

Cebeco staat in voor de vrijwaring en de bevordering van ons ignatiaans opvoedingsproject. Ignatiaans verwijst naar onze stichter Ignatius. Hoe gebeurt dit? Door de organisatie van vormingssessies voor verschillende geledingen van onze colleges: directies, onderdirecteurs, personeel, nieuwe leerkrachten. Wij hebben dit ook al voor godsdienstleerkrachten gedaan of voor de beheerders, want ieder college beschikt over een flinke staf bestuursleden. Daarvoor organiseren wij talrijke vormingssessies. Wij hebben een eigen pedagogische begeleiding voor alle vakken en niet alleen voor godsdienst. Ik ben zelf vijftien jaar godsdienstbegeleider geweest tot ik provinciaal werd en ook verantwoordelijke voor de pastoraal. Er zijn samenkomsten van de directies, zoals ik al zei. Er is deelname aan internationale samenkomsten van de jezuïetencolleges enzovoort.

De organisatie – Cebeco. Toen ik daar intrad, dat was in 1997, waren het in de raad van bestuur nog allemaal jezuïeten. Op dit ogenblik, naast de provinciaal, is er nog een jezuïet. Al de anderen zijn lekenmedewerkers, zowel mannen als vrouwen. Deze colleges worden gedragen door lekendirecteurs en lekenleraren, meer dan 860 in totaal. Er zijn slechts twee jezuïeten, en dit reeds sinds heel wat jaren, die aan de basis meedraaien in de colleges: een directeur en een leerkracht.

Wij mogen eerlijk zeggen dat, dankzij de lekenmedewerkers en onze samenwerking met hen binnen Cebeco, sinds de jaren '70 onze werking bij de jeugd op kruissnelheid werd gebracht, daar waar vroeger de colleges vooral werden gedragen door de jezuïeten met een beperkt aantal lekenleraren.

De colleges, u weet het, zijn niet de enige plaatsen waar Vlaamse jezuïeten in contact kwamen en komen met kinderen en jongeren. Sommige van onze leden zijn universiteitsprofessoren. Wij beheren retraitehuizen. Jezuïeten gaven en geven nog retraites, bezinningen in die huizen. Uiteindelijk is dat nu nog een groot huis in Drongen, waar ook andere activiteiten doorgaan.

Ik wil hiertoe komen, en u zult zich daaraan verwachten. Bij de aanklacht van vorig weekend wil ik alleen verduidelijken dat het in de stichting Leven in de Brouwerij gaat over een ontmoetingshuis waarin de jezuïetenprovincie geen juridische verantwoordelijkheid heeft, maar waar wel een van onze medebroeders veertig jaar lang werkzaam was. Wij blijven, zoals reeds meegedeeld in onze persnota en in de toelichtingen van onze woordvoerder, ons volle vertrouwen uitdrukken in het gerecht dat klaarheid zal scheppen in de gegrondheid van de ingediende klacht. Vermits dit onderzoek lopende is, zal ik mij hier onthouden van ieder verder commentaar.

Punt twee. Welke klachten hebben ons bereikt? Ik kan enkel spreken over wat mij op anderhalf jaar ter ore kwam. Natuurlijk heb ik informatie ingewonnen bij mijn voorgangers en heb ik gesprekken gevoerd met onze lekenmedewerkers in de colleges en in Cebeco. Zij hebben mij waardevolle informatie bezorgd voor deze mededeling. Alles samen gaat het over tien slachtoffers, te situeren tussen 1966 en 1985. De beschuldigingen van de laatste week betreffen natuurlijk latere mogelijke feiten. Die zijn dus niet inbegrepen in die tien die ik u daarnet heb vermeld. Wij verlangen zelf dat slachtoffers zich bekend zouden maken. Slachtoffers of hun naastbestaanden bereikten mij per e-mail, via mijn secretaris en soms per telefoon. Soms ook per brief, al dan niet anoniem. Enkel namen eerst contact op met de collegedirectie die dan, volgens onze afspraken, zelf eerst de nodige opvang en raad gaf aan de betrokkenen en vervolgens ook naar het provinciaal verwees. Dat is de procedure die wij hadden afgesproken. Wij wilden de huidige verantwoordelijken niet bezwaren met feiten waarvoor zij zelf niet verantwoordelijk zijn.

Het gaat meestal over overleden jezuïeten en gebeurtenissen die plaatsvonden lang voordat de huidige lekenverantwoordelijken in functie traden. Mijn toenmalige woordvoerder, soms ook mijn secretaris, verwees hen in die tijd altijd naar de commissie-Adriaenssens, totdat deze wegens de gebeurtenissen die wij allemaal kennen, zich genoodzaakt zag haar activiteiten te staken.

Punt drie. Hoe zijn wij daarmee omgegaan? Eerst, wat heb ik zelf gedaan? In de eerste plaats heb ik de slachtoffers steeds uitgenodigd, zoals reeds gezegd, in contact te treden met de commissie-Adriaenssens. Ik nodigde hen ook uit contact te nemen met het parket. Ik nodigde hen expliciet uit. Enkelen wensten expliciet dit niet te doen. Ik had persoonlijke gesprekken indien zij dit zelf vroegen of op eigen initiatief. Een slachtoffer heb ik zelf aan huis opgezocht. De erkenning van de slachtoffers als slachtoffers is voor mij een prioriteit. Juist omdat deze problematiek mij overviel, zoals vele andere religieuze oversten, ben ik bijzonder erkentelijk tegenover professor Peter Adriaenssens en zijn commissie voor de steun en de adviezen die ik heb gekregen in verband met seksueel misbruik. Ik voelde mij door hem aangemoedigd om vooral oog te hebben voor de opvang van de slachtoffers en voor de noodzaak van het pastorale zorggesprek.

Dit sluit niet uit dat er juridische bijstand en mogelijke daadwerkelijke tegemoetkoming bij het geleden leed zouden geboden worden.

Wat betreft de daders: vijf van de negen zijn overleden. Eén dader werd dertig jaar geleden veroordeeld en zat zijn gevangenisstraf uit. In de andere gevallen heb ik de adviezen van de commissie-Adriaenssens strikt opgevolgd, onder meer door ervoor te zorgen dat de vier nog levende daders, ook als zij op gevorderde leeftijd waren, geen direct contact meer zouden hebben met jongeren.

In het geval van vorige week, bijvoorbeeld, hebben wij een proactieve houding aangenomen, toen wij vernamen dat er een aanklacht was ingediend bij het parket. Wij drongen erop aan dat de aangeklaagde zijn ontslag zou indienen bij de raad van bestuur van de stichting Leven in de Brouwerij en zich, zoals de jezuïetenprovincie, zou onthouden van verdere commentaar in het voordeel van het onderzoek.

Ik heb ook inspanningen gedaan om seksueel misbruik van kinderen onder gemeenschappelijke aandacht te brengen. Ik schreef twee brieven die bij de oversten van de jezuïetengemeenschappen

– in Vlaanderen zijn er dat nog elf – en in de zeven colleges werden verspreid en in de lerarenkamers werden uitgehangen.

De eerste brief dateert van 22 maart 2010 en de tweede van 23 september 2010, vlak na de publicatie van het eindrapport van de commissie-Adriaenssens. Over de inhoud van de brieven zal ik nu niet uitweiden. Indien u wilt, heb ik ze ter beschikking. Het zou hier te veel tijd nemen en u kunt mij straks daarover nog vragen stellen.

Ten slotte wil ik erop wijzen dat de problematiek van seksueel misbruik in de internationale jezuïetengemeenschap de nodige aandacht krijgt. Eergisteren heeft men gevraagd hoe het zit in de vorming. Die vraag heb ik vernomen uit de verslagen. Vandaag krijgen onze jongeren – zij zijn niet zo talrijk, namelijk vier – hun opleidingen in een internationale context. Dat is al sinds vele jaren het geval. Op dit ogenblik zijn er drie in Engeland en één in Frankrijk. Een is priester, maar hij doet een doctoraat en hij moet zijn laatste geloften nog afleggen. Dus zijn het er eigenlijk vijf, maar wie priester is, heb ik niet gerekend bij degenen die in vorming zijn.

In die internationale context worden ook vormingssessies georganiseerd waarin seksueel misbruik en ongewenst seksueel gedrag expliciet aan bod komen. Straks zal ik daarover meer zeggen. In de lijn van de richtlijnen die ons vanuit de orde worden gegeven, benadrukken wij in Vlaanderen de noodzaak van levensvatbare communautiteiten. Dat is een heel belangrijk element in de groei naar een evenwichtig affectief leven en een goed antgif tegen de mogelijk grote vereenzaming waardoor priesters en religieuzen hun celibaat soms met veel pijn en moeite kunnen en moeten beleven.

Wat wordt er gedaan in onze onderwijsinstellingen? Ik wil hier duidelijk beklemtonen dat de jezuïetenscholen zich volledig in de lijn van het VSKO inschrijven. Het VSKO is de Guimardstraat, dat is duidelijkere taal voor sommigen. De nota die het VSKO over deze materie publiceert, dient ook ons tot richtlijn. Sinds seksueel misbruik in de openbaarheid kwam, werd het probleem door heel wat leerkrachten proactief aangekaart en besproken met de leerlingen, vooral, maar niet uitsluitend, in de godsdienstlessen.

Ik verneem dat onze leerlingen wonderlijk sereen op de situatie reageren. Men zou verwachten, vanuit de begrijpelijke algemene emoties in onze samenleving, dat de leerlingen de leerkrachten

daarmee bestoken. Dat gebeurt echter, zo zegt men mij – ik sta niet meer in de klas – op een wonderlijk serene en volwassen manier. Er zijn in de school duidelijke referentiepersonen waarbij jongens en meisjes met hun verhaal terecht kunnen. Wij hebben nog drie internaten. Vroeger waren er meer. Twee internaten zijn gemengd. In die internaten heerst een meer transparante sfeer dan vroeger. Vroeger sprak men over één bepaald college, met haar internaat, als “de gevangenis”. U weet dat misschien. Dat is echter verleden tijd. Op dat ogenblik waren er in dat college meer dan 430 internen.

Goede afspraken op de internaten maken het leven er aangenaam en bijna familiaal. Ik zeg “bijna familiaal”, maar ik mag familiaal zeggen. Zo wordt bijvoorbeeld sinds de affaire-Dutroux – u zult dat een detail vinden en ik vind ook dat dit niet zo belangrijk is, maar men brieft mij dat nu – in een van onze internaten aan de studiemeesters en nachtsurveillanten duidelijk de opdracht gegeven om hun persoonlijke gesprekken niet achter gesloten deuren te voeren. Een gesprek moet altijd worden gevoerd op een publieke plaats of met de deur van de nachtsurveillant open.

Het komt wel eens voor dat een leerkracht seksueel ongelukkige of seksistische uitspraken doet in de klas, in het bijzonder tegenover vrouwen. Doordat zowel mannen als vrouwen tot het opvoedingsteam behoren, kunnen de meisjes in die materie ook gemakkelijker, niet uitsluitend, met hun klachten terecht bij de vrouwelijke directieleden.

Ik kom tot mijn vierde en laatste punt: concrete voorstellen en bijdragen tot erkenning, heling en herstel. Als religieuze orde kunnen noch willen wij ons aan onze burgerlijke plicht onttrekken om het gerecht zijn werk te laten doen. Binnen, en in verbondenheid met de kerkelijke richtlijnen is onze eerste bijdrage in te gaan op de vraag van de slachtoffers om erkend en gehoord te worden. Dat hebben wij gedaan, in de mate van het mogelijke, en dat blijven wij doen, onder andere in het pastorale zorggesprek.

Tegelijkertijd willen wij zoeken naar daadwerkelijke zorgverlening, professioneel, individueel, collectief, structureel en ook materieel.

Alleen het parket kan objectief oordelen over de zwaarte van de feiten, de nood aan bestraffing van de dader en in sommige gevallen de rechtmatige eis tot financiële tegemoetkoming voor geleden leed.

In verband met dit laatste zijn wij blij met wat hier eergisteren door abt Erik De Sutter namens de URV is gezegd en met, zoals ik vanmorgen op de radio vernam en in de kranten heb kunnen lezen, de laatste verklaringen van monseigneur Léonard. Dat wordt gezegd in de kranten. Dat is voor een stuk het gevolg van wat jullie hier, naast anderen, hebben bewerkstelligd.

Slachtoffers, zeker wanneer de feiten lang geleden zijn gebeurd, zijn ook op zoek. Ik ben daar getuige van. De vorige maanden heb ik vaak contact gehad, telefonisch of via e-mail, met slachtoffers of mensen die daarbij betrokken zijn. Er wordt niet alleen gezocht naar financiële vergoeding, maar ook naar andere vormen van erkenning, heling en herstel.

Laat mij daarom een suggestie doen, een aandachtspunt naar voren brengen. De juridische wereld heeft in de laatste tien jaar heel wat uitstekende initiatieven genomen op het gebied van herstelrecht en herstelbemiddeling.

Gezien de omvang en de dramatische gevolgen van het seksueel misbruik in de hele samenleving lijkt het mij een belangrijke opdracht voor de burgerlijke samenleving om ook verdere initiatieven op dat gebied te ontwikkelen.

Als burgers en als religieuzen willen wij daar graag aan meewerken.

Ik besluit. Met dit vertrouwen in de samenwerking tussen burgers van verschillende geloofsovertuigingen geloof ik dat er hoop is, dat er concrete stappen kunnen worden gezet in de erkenning, heling en herstel voor de slachtoffers van seksueel misbruik.

Voor de Kerk en voor onze orde binnen de Kerk is deze tijd met alle schuld en schaamte rijk aan kansen, aan authentiek en meer evangelisch leven.

Ik denk dat wij hier op een moment staan waar, zeker ook voor de Kerk, de uitdaging zo groot is om echt dat wat ons tot religieuzen heeft geroepen au sérieux te nemen en dat wij geloofwaardig zouden mogen zijn.

Marie-Christine Marghem (MR): Monsieur Swinnen, je vous remercie pour votre exposé.

Je souhaite éclaircir un point avec vous. Vous parlez des avancées existantes dans la justice belge au sujet de la médiation réparatrice ou du moins de quelque chose s'en approchant; je ne

sais pas exactement les termes que vous avez utilisés.

Faites-vous référence à des procédures vivant à côté de la procédure judiciaire, étant plus de l'ordre de la médiation permettant parfois à certaines personnes de trouver une solution sans qu'il y ait nécessairement un procès? Quand je parle de solution, je n'évoque pas seulement l'aspect psychologique mais également l'aspect matériel, c'est-à-dire pouvoir trouver un arrangement en termes de dédommagement avec l'abuseur.

En justice étatique belge existe la médiation pénale, sur l'initiative des parquets, pour des infractions qui n'atteignent pas le niveau de gravité des faits évoqués ici; cela n'existe jamais dans ce type d'infraction. Cette procédure suppose que l'abuseur reconnaisse sa culpabilité, présente ses excuses et accepte un schéma d'indemnisation le cas échéant.

Si vous faites référence à cela, connaissez-vous des dossiers dans le cadre desquels une indemnisation a été décidée car les faits étaient prescrits ou bien parce que la victime ne voulait pas recourir à la justice mais souhaitait une participation à ces frais thérapeutiques ou un dédommagement peut-être plus moral? Connaissez-vous des cas où ce dédommagement a été arbitré ou décidé d'un commun accord entre l'abuseur et la victime?

Carina Van Cauter (Open Vld): Mijnheer de voorzitter, mijnheer Swinnen, met betrekking tot opsporing, vervolging en bestrafing zegt u dat het duidelijk een opdracht is van Justitie. Ik ben het daar met u eens. Betekent dit dan ook dat u de kans geeft aan Justitie om de nodige opsporings-, vervolgings- en bestraffingsinitiatieven te nemen? Wanneer u kennis hebt van feiten, meldt u die dan ook aan de bevoegde autoriteiten of is dat tot op heden niet gebeurd? Zo ja, in hoeveel gevallen hebt u effectief samengewerkt met Justitie, hebt u feiten doorgegeven of hebt u daarvan kennis?

Met betrekking tot het herstel van de schade, gaat het uiteraard niet alleen over het betalen van schadevergoedingen. Iedereen is zich daarvan bewust. Heel dikwijls zal het betalen van een schadevergoeding het voor het slachtoffer mogelijk maken om een beroep te doen op de nodige zorgen die hij of zij heel dikwijls nodig heeft. Collega Marghem zei het zeer terecht. Wanneer u het hebt over herstelrecht en bemiddeling in strafzaken, is daaraan onlosmakelijk een vergoeding van de schade

verbonden. Is ook uw orde of congregatie bereid om indien de dader niet betaalt of niet kan betalen, daarin verantwoordelijkheid op te nemen, niet alleen wanneer u daartoe in rechte gedwongen wordt, maar ook op vrijwillige basis?

Begrijp ik dan dat u het initiatief van de bisschoppenconferentie in samenwerking met de Unie van de Vlaamse Religieuzen afwacht om daarin initiatieven te nemen? Of nam u reeds initiatieven tot vergoeding?

Valérie Déom (PS): Dans le cas de ces quatre prêtres abuseurs encore vivants, qu'avez-vous fait de leur dossier si la victime ne souhaitait pas saisir la justice? Avez-vous fait cette démarche sous couvert d'anonymat?

Vous nous avez dit qu'il n'y avait pas vraiment de traces écrites, de traditions écrites ou d'archives. Il est donc difficile de retracer les faits. Votre homologue francophone nous a dit la même chose lundi. Or, nous avons un certain nombre d'informations qui tendent à démontrer qu'il existerait quand même des archives ou des dossiers secrets dans votre ordre. Ces dossiers se trouveraient à Bruxelles. Il pourrait même y avoir une permission spéciale pour pouvoir les consulter après 50 ans de mise au secret entre 1957 et 2007. Pouvez-vous éventuellement nous éclairer à ce sujet?

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Mijnheer Swinnen, ik dank u voor uw uiteenzetting. Ik denk dat het geen geheim is wanneer ik zeg dat jezuïetencolleges en meer bepaald internaten van jezuïetencolleges, geen al te beste reputatie hebben. Dat blijkt ook uit uw uiteenzetting. Ik wil daar toch twee vragen over stellen.

Ten eerste, u hebt gezegd: "De jongste weken heb ik vele slachtoffers gehoord." Wil dat zeggen dat er u recentelijk nieuwe feiten ter kennis zijn gebracht? Wil dat zeggen dat er ook nu nog problemen zijn in de jezuïeteninternaten of de jezuïetencolleges? Wil dat zeggen dat daar nu nog mensen actief zijn? Het zullen dan vooral leken zijn, want ik heb begrepen dat weinig jezuïeten nog onderwijsopdrachten hebben en dat zij niet meer aanwezig zijn in de internaten.

Kunt u de garantie geven dat er nu in de jezuïeteninternaten geen mensen meer actief zijn die een verleden hebben, maar onbesproken bleven? Kunt u die garantie geven? Ik meen dat dit zeer belangrijk is voor de ouders van leerlingen die nu school lopen in jezuïetenscholen en vooral in internaten.

Ten tweede, recentelijk werd er nog gemeld dat in één college klachten waren binnengekomen bij de directie. In het college is een communicatie gebeurd. Blijkbaar zouden twee daders reeds overleden zijn. Met andere woorden, het gaat over feiten van jaren geleden. Mijn vraag is: waarom is er eigenlijk nooit opgetreden voor het overlijden van die broeders?

Recentelijk is er een boek verschenen van een journalist, Roel Verschueren. Hij heeft daarin de kamer beschreven van een pater die een duidelijke bijnaam had. Iemand die dat boek leest en intern geweest is, weet over wie het gaat. Jarenlang is daar niet opgetreden. De directie was op de hoogte. De vraag is: hoe valt het te verklaren dat directies en oversten van jezuïetencolleges jarenlang niet zijn opgetreden, hoewel de feiten bekend waren? Was dat uit angst voor de reputatie van de school? Daar zou ik heel graag een antwoord op krijgen.

Raf Terwingen (CD&V): Er zijn mij twee dingen opgevallen in uw uiteenzetting.

Ten eerste, u sprak over het feit dat de jonge jezuïeten internationaal worden gevormd en dat er binnen die opleiding plaats is voor het seksuele verhaal. U noemde dat, als ik het goed begrijp, "een antigif voor het celibaat". Dat zegt volgens mij veel over het celibaat. Kunt u dat verduidelijken?

Fons Swinnen: Het gaat over antigif tegen een moeilijk verwerkte eenzaamheid en ik had het in die context over de communautiteit.

Raf Terwingen (CD&V): Dat is dan duidelijk. Ik vond het een ongelukkige uitdrukking.

Ten tweede, ik kom terug op de vraag van de heer Van Hecke. Het is belangrijk dat er vertrouwen is, ook voor de ouders van de huidige leerlingen op internaat. Dat is de vraag die collega Van Hecke stelde. Hoe is de situatie nu? Kunt u daaromtrent bepaalde garanties geven?

Mij frappeerde vooral het verhaal dat gesprekken onder vier ogen sinds de affaire-Dutroux enkel nog met open deuren mogen gebeuren. Ik vind dat heel eigenaardig. Ik begrijp het wel, maar het is toch een heel duidelijk signaal van wantrouwen in heel de samenleving.

Als orde van jezuïeten moet men dat ook op een andere manier kunnen bekijken. Is er zoveel wantrouwen dat men elkaar niet meer mag zien tenzij de deur openstaat? Waren daar

aanleidingen toe? Moeten wij ons zorgen maken? Moeten wij kijken naar een proactieve manier om de zaken aan te pakken? Dit soort maatregelen boezemen mij meer angst in dan dat ze mij geruststellen.

La présidente: En dehors des questions qui vous ont été posées sur des cas précis ou des collègues, vous avez dit que nous étions à un moment où l'Église devait s'interroger et que c'était une opportunité pour elle, de manière générale. Vous avez également dit que les procédures propres à l'Église devaient être révisées de manière fondamentale. Ce sont vos paroles que j'ai notées telles quelles. J'aimerais savoir simplement ce que vous entendez par rapport à cette réforme fondamentale ?

Enfin, avez-vous envoyé des dossiers à la commission Adriaenssens depuis qu'elle a été mise en place et combien?

Comme pour les autres personnes qui vous ont précédé, nous allons faire une petite interruption de 10 minutes afin de vous permettre de passer en revue toutes ces questions.

De openbare commissievergadering wordt geschorst van 15.37 uur tot 15.50 uur.

La réunion publique de commission est suspendue de 15.37 heures à 15.50 heures.

La présidente: Nous allons reprendre nos travaux.

Fons Swinnen: Op de eerste plaats hartelijk dank voor jullie vragen.

Ik geef mij er rekenschap van dat ik misschien toch niet erg duidelijk ben geweest. Daarom ga ik eerst – niet de namen natuurlijk – de feiten geven. Tussen 1965 en 1990 hebben wij op de colleges met internaat negen daders. Het is onmogelijk om de slachtoffers te kennen. Drie op de vijf zijn overleden, op de colleges. Van degenen die niet op de colleges hebben gewerkt, zijn er twee overleden en is er één in leven. Van degenen die op de colleges zijn geweest, leven er nog drie. Dat is al een punt.

Ik heb op een zeker ogenblik gezegd dat ik verschillende of vele contacten heb gehad...

La présidente: Pour que tout le monde comprenne bien, vous avez neuf auteurs identifiés. Cinq d'entre eux sont morts.

Fons Swinnen: Là, je fais la distinction.

La **présidente**: Oui, mais sans faire de distinction "internat ou non", vous en avez cinq qui sont morts.

Fons Swinnen: Cinq qui sont morts et quatre qui sont en vie. J'ai alors fait la distinction entre collègue et non-collègue.

Carina Van Cauter (Open Vld): U geeft ons nu precieze cijfers over het aantal dossiers, terwijl ik dacht te hebben gehoord dat er geen geschreven documenten zijn. Hoe kunt u nu zo die precieze cijfers geven?

Fons Swinnen: Inderdaad, daarom wil ik dit als tweede punt geven. De commissie-Adriaenssens is het belangrijkste orgaan, ofschoon heel onvolledig, dat ons op de hoogte heeft gebracht van een aantal namen. Wij hebben, zoals alle religieuze orden en ik vermoed ook de bisdommen, een lijst gekregen van daders, dat werd daarnet ook gezegd.

Carina Van Cauter (Open Vld): (...)

Fons Swinnen: Neen, van de commissie-Adriaenssens vier. De andere zijn er vanwege het parket, dat ons zelf heeft aangesproken; zo hebben wij weet van twee. Nu zijn er dus twee gerechtelijke procedures bezig. Neen, één is bezig, onlangs gestart, en de tweede werd voorgesteld, maar daar heeft het slachtoffer geweigerd om klacht in te dienen.

Carina Van Cauter (Open Vld): U zegt dat u vijf dossiers werden gemeld door de commissie-Adriaenssens en dat er voor twee dossiers een procedure is opgestart. Dan blijven er nog twee over die u zelf...

Fons Swinnen: Eén is reeds veroordeeld, dat zit er ook in; een van de negen is reeds veroordeeld. Dat was dat ene geval in 1991.

Carina Van Cauter (Open Vld): U hebt geen eigen informatie?

Fons Swinnen: Ik heb geen eigen informatie, tenzij telefonisch.

Carina Van Cauter (Open Vld): Zeer recent.

Fons Swinnen: Zeer recent.

Carina Van Cauter (Open Vld): Over hoeveel dossiers spreken wij dan? Of over hoeveel gevallen?

Fons Swinnen: Vermits dat zeer recent is, u weet waarover het gaat, kan ik nu niets verder vertellen.

Carina Van Cauter (Open Vld): Alleen dat dossier?

Fons Swinnen: Ja.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Wil dat dan zeggen dat jullie niet een soort personeelsdossier bijhouden, een dossier van de broeder of de pater, zodat, als er iets gebeurt, het erin vermeld staat? Er kunnen zich feiten hebben voorgedaan 20 of 30 jaar geleden, en vandaag zou kunnen beslist worden om die persoon een nieuwe taak te geven in de omgeving van kinderen bijvoorbeeld. Hoe kan u dat weten? Uw Franstalige collega heeft maandag gezegd dat het via de mondelinge overlevering gaat. Dat is natuurlijk geen betrouwbare bron. Waar halen jullie die informatie vandaan en hoe kan men ervoor zorgen dat men over een persoon alle gegevens heeft die relevant zijn?

Fons Swinnen: Op deze vraag kan ik enkel antwoorden zoals daarstraks door de provinciaal van de salesianen werd gezegd. Wij hebben natuurlijk van iedere pater en broeder een dossier, waarin zijn vraag zit om in te treden in de sociëteit, waarin de informatie zit toen hij vroeg om priester gewijd te worden. Dat vraagt men in de maanden die de priesterwijding voorafgaan. Dergelijke dossiers hebben wij. Doch, wanneer het seksueel misbruik betreft, wanneer wij zo'n naam kregen, dan zijn wij gaan kijken in het archief, dat op het provinciaal aanwezig is. Wij hebben daar geen enkel spoor gevonden.

Ik kan misschien al vooruitlopen op dat archief, inzake die 50 jaar. Dat is zoals overal, denk ik. Als iemand het archief rond een bepaalde pater of zijn werken, wil consulteren, dan is dat 50 jaar. Ik ben geen jurist, maar na 50 jaar wordt dat gesloten. Dat is toch in de burgerlijke samenleving ook zo, neen?

Carina Van Cauter (Open Vld): U zegt dus dat u geen enkel dossier hebt teruggevonden. Ik kan mij niet indenken dat, gelet op de evolutie, met de commissie-Adriaenssens en alle ruchtbaarheid die recentelijk rond seksueel misbruik is ontstaan, u met uw voorganger nooit eens overleg hebt gepleegd. Is het niet bij u opgekomen om uw voorganger te consulteren en te vragen hoe het tijdens zijn mandaat is geweest, of er dossiers waren, of hij opgetreden is, of de Congregatie

voor de Geloofsleer verwittigd was, of hij contacten had met het parket? U hebt daar helemaal niet over gesproken? U hebt geen weet van dossiers? Ik kan mij dat niet indenken.

Fons Swinnen: Er zijn er vijf overleden.

Carina Van Cauter (Open Vld): Ik heb goed begrepen dat u zegt: wij hebben vijf meldingen gekregen via de commissie-Adriaenssens, iemand van onze orde is betrokken bij een gerechtelijke procedure en er is in één dossier een veroordeling uitgesproken. Daarnaast is er echter de oprichting van de commissie-Halsberghe, de oprichting van de commissie-Adriaenssens, de voorstelling van het rapport enzovoort. Hebt u dan nooit bij uzelf gedacht: ik ga dat eens bij mijn voorganger vragen?

Fons Swinnen: Natuurlijk, ik dacht dat ik had gezegd in mijn tekst dat ik mijn nog levende voorgangers heb geconsulteerd. Niet over sommige namen die op de lijst van de commissie-Adriaenssens verschenen.

Carina Van Cauter (Open Vld): Ik bedoelde over eigen dossiers. Nu spreken wij over dossiers waarin u gevat bent.

Fons Swinnen: Eigen dossiers, nee, daarover kan ik duidelijk zijn. Het gaat ook niet over zo veel personen. Degenen die overleden waren... We zijn gaan kijken: niets. Geen *trace*, geen allusie.

Valérie Déom (PS): Vous dites qu'il n'y a aucune trace dans leur dossier mais en répondant à ma question, vous venez de dire "sans doute". Je suppose que vous connaissez les règles de votre ordre. Quand quelqu'un est ordonné prêtre, son dossier d'ordonnement reste-t-il au secret pendant cinquante ans?

Fons Swinnen: Non! Heureusement que vous posez cette question. Ce n'est pas au secret.

Valérie Déom (PS): Que signifie cette notion de mise au secret qui fait l'objet d'informations dont nous disposons concernant votre ordre?

Dans l'ordre des jésuites, n'y a-t-il pas un principe de mise au secret pendant cinquante ans de certains dossiers?

Fons Swinnen: Que signifie la mise au secret? Si quelqu'un me demande ce que tel père a fait... On ne fait cela nulle part. Nous ne donnons pas d'information. Il n'y a pas de trace. Je pense que

je ne comprends pas la question.

La présidente: Je peux comprendre qu'on ne communique pas un dossier individuel. Aucun organisme ne fait cela. La vie privée doit être protégée. Mais lorsque des personnes sont connues pour avoir commis des abus par M. Adriaenssens, par le parquet, par une victime ou par une lettre, consultez-vous ces dossiers? Ou ajoutez-vous des annotations à ces dossiers?

Fons Swinnen: Depuis la commission Halsberghe, il y a des dossiers.

Valérie Déom (PS): Des dossiers ont été constitués par la commission, tout comme les dossiers constitués par la commission Adriaenssens.

Fons Swinnen: Non, pas par la commission. Tout ce que nous recevons est noté au jour le jour. Nous notons scrupuleusement tout ce qui se passe actuellement. Mais avant, on ne trouve rien.

Cela n'a rien à voir avec ces cinquante ans, c'est autre chose!

Wat betreft de dossiers gestuurd aan de commissie-Adriaenssens...Na een klacht van een betrokkene, die noch naar het gerecht wilde gaan, noch een geldelijke tegemoetkoming wilde, heb ik eraan gedacht die zelf aan professor Adriaenssens te geven, opdat hij zou kunnen onderzoeken of de persoon nog een gevaar kon betekenen waar hij nu werkt. Ik heb het niet doorgegeven aan Justitie. Aan Justitie heb ik niets gegeven.

Renaat Landuyt (sp.a): U spreekt van een persoon waarvoor u professor Adriaenssens wilde laten onderzoeken of hij nog een gevaar betekent. Betekent het dat u als provinciale overste van de jezuiten geen enkele leiding of gezag hebt over die persoon?

Fons Swinnen: Jawel, ik heb op de eerste plaats het slachtoffer zelf bij mij gehad. Ik heb met hem een goed gesprek gehad. Hijzelf was tevreden. De dader is voor de commissie-Adriaenssens verschenen. Voor zover ik op de hoogte ben gebracht, ging het niet om iets pathologisch. Het was heel beperkt en niet zo verregaand dat men veronderstelde het dossier naar het parket te moeten brengen.

Renaat Landuyt (sp.a): Ik begrijp echter iets niet. U bent provinciaal overste. Iemand van uw groep heeft in het verleden een al dan niet eenmalig feit

gesteld. U neemt echter zelf geen preventieve maatregel. Is er dan geen enkel beleid omtrent uw al dan niet gevaarlijke collega's?

Fons Swinnen: Ik denk dat gedaan te hebben door de collega bij mij uit te nodigen en in gesprek te gaan. Ik kon hem vertellen wat ik had vernomen. Ik had informatie dat hij op geen enkele manier een gevaar betekende voor de plaats waar hij werkt.

Renaat Landuyt (sp.a): In de toekomst, nu men de balans opmaakt, hebt u het voornemen bepaalde lijnen te volgen en te suggereren voor de opvolgers? Hoe zal men omgaan met het feit dat sommigen hun manieren niet kunnen houden?

Fons Swinnen: Op dit ogenblik zijn er twee personen die in colleges werken. U vraagt mij of wij een zekere richtlijn zullen opstellen?

Renaat Landuyt (sp.a): In alle openheid, ik vind dit ook nu een beperkende houding. Ik dacht dat de jezuïeten zich verantwoordelijk en betrokken voelen bij de opvoeding in de colleges.

Fons Swinnen: Ja.

Renaat Landuyt (sp.a): Impliceert dat niet dat er, wetende wat wij nu te weten komen, op een of andere manier een beleid moet worden gevoerd om te voorkomen wat is gebeurd, los van het feit of het nu gaat om een lekenleraar of om die ene priester-leraar?

Fons Swinnen: Daar kan ik kort zijn. Dat gebeurt in de verschillende colleges. Er is een zekere gedragscode hoe men in dergelijke gevallen moet optreden.

Nogmaals, nu betreft het wel onze colleges, zoals wij dat noemen vanuit de koepel, maar iedere directie en iedere internaatsverantwoordelijke heeft zijn verantwoordelijkheid en brengt zijn mensen samen. Er wordt daarover natuurlijk ook in de raad van bestuur gesproken en overlegd.

Carina Van Cauter (Open Vld): Ik kom terug op het dossier waarvoor u aangifte hebt gedaan bij de commissie-Adriaenssens. Is dat dan niet in tegenspraak met hetgeen u daarstraks zei, namelijk dat opsporing, vervolging en bestraffing een opdracht is voor Justitie? U doet enkel aangifte bij de commissie-Adriaenssens, zonder Justitie in kennis te stellen van het dossier.

Hoe kan Justitie dan verder opsporen, oordelen over welke feiten het desgevallend gaat, wat de

kwalificatie is, vervolgen, bestraffen en het slachtoffer de kans geven om zich te melden en zich burgerlijke partij te stellen?

Fons Swinnen: Ik begrijp uw vraag, maar toen de commissie-Adriaenssens bestond, hebben wij de weg gevolgd die volgens mij de meeste mensen hebben gevolgd. Vandaag zou ik dat zeker doen.

Carina Van Cauter (Open Vld): Gaat u dat nu dan doen?

Fons Swinnen: Voor dat dossier?

Carina Van Cauter (Open Vld): Bijvoorbeeld.

Fons Swinnen: Ik meen dat de ernst van hetgeen zoveel jaren geleden is gebeurd, geen reden is om dat nu voor het gerecht te brengen. Ik denk het niet. Ik moet mij daaromtrent nog laten adviseren.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): U hebt gezegd dat het in een bepaald geval om een keer ging, het was niet pathologisch en dus bent u niet naar het parket gegaan.

Professor Adriaenssens heeft ons verteld dat wanneer er soms een klacht was tegen een geestelijke en zij het gesprek aangingen, de geestelijke spontaan tien tot twintig feiten bekende. Hoe kan men dan zeker weten dat er maar één feit is en dat het niet pathologisch is?

Waarom zou het feit of het al dan niet pathologisch is, hoe men dat ook vaststelt, een criterium zijn? Wil dat dan zeggen dat men enkel wanneer het pathologisch is, naar het parket moet gaan en niet wanneer de dader niet pathologisch handelt? Ik begrijp die afweging niet zo goed.

Fons Swinnen: Ik heb mij laten leiden door het advies dat mij werd gegeven, met name dat het niet ernstig genoeg was om dat aan het gerecht te melden.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Wie heeft dat advies gegeven?

La **présidente:** L'avis a été donné par la commission Adriaenssens. Si j'ai bien compris, on vient de nous expliquer que la commission Adriaenssens, en dénonçant le fait auprès des jésuites, a dit que pour cette personne, il ne s'agissait pas d'un problème pathologique et qu'elle ne récidiverait sans doute pas, et qu'il n'y avait donc rien à faire. L'avis émane de la

commission Adriaenssens. C'est la première fois qu'on nous dit que M. Adriaenssens délivrait des avis médicaux. Je crois que c'est bien cela que vous nous avez expliqué.

Fons Swinnen: Vous l'avez bien résumé.

La **présidente:** Merci.

Fons Swinnen: Waarom zijn wij nooit opgetreden in het verleden, daar waar men wist dat een bepaalde pater, om het zo te zeggen, gevaarlijk was? Dat weet ik niet uit de dossiers, want daar is niets, maar ik heb natuurlijk geluisterd en informatie ingewonnen. Allen zijn unaniem om te zeggen: wij wisten dat die pater veel op de speelplaats kwam en dat de jongeren – het was een middelbare school – in rijen kwamen aanschuiven bij de pater en dan weer naar buiten kwamen. Een collega-pater zei: “Het is hier altijd lawaai op de gang.” Maar nooit, niemand, heeft die pater verdacht van dat wat ons nu hier samenbrengt. Ik was op zijn begrafenis aanwezig: die kerk was bomvol, veel oud-leerlingen, nooit voor een pater van die leeftijd zo veel mensen gezien. Dat was een gerespecteerd iemand. Nu, dat zult u nog wel meer gehoord hebben, dat dat kan gebeuren. Maar ik kan niet zeggen dat wij dingen weggemoffeld hebben.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Bent u daar nu heel zeker van? In vele colleges was het een publiek geheim, was het gekend en zijn er directies die soms geprobeerd hebben om iets te doen. Lekenmensen. Maar het lukte niet. En u zegt: ja, nee, we hebben eigenlijk nooit iets gehoord, niks strafrechtelijks.

Fons Swinnen: Ik heb het van leerkrachten die hem – hij was weliswaar gepensioneerd – bezig hebben gezien: die hebben nooit ook maar het minste verdachts gezien of vernomen. Dat zeggen zij mij. Lekenleerkrachten.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Nochtans was de bijnaam soms heel duidelijk.

Fons Swinnen: Ja, ik weet van het boek van Roel Verschueren. 't Is juist.

Een andere vraag is of ik nu kan garanderen dat er in een van onze drie internaten jezuïeten werken die onbesproken zijn? Er is geen enkele jezuïet nog actief in een internaat. Ik vrees dat ik verkeerd begrepen ben. Ik hoor langs alle kanten dat onze drie internaten werkelijk zeer sterk geapprecieerd en gegeerd zijn bij de ouders. Dat kan ik zeggen. Ik ben niet in dagelijks contact,

maar ik ben jaren in contact geweest met de directeurs, verantwoordelijken, de studieprefecten, de algemene directeur. Ik heb nooit gehoord dat er iets louche was. Ook niet van paters, want die zijn er niet meer. Zeker ook niet van leken.

Ik ben ook niet zo gelukkig met die opendeurgesprekken. De preutsheid van vroeger komt weer terug. Wat is dat allemaal? Een sfeer van argwaan. Is dat het educatief milieu waarin wij nu moeten werken? Ik kan wel zeggen, wat sommigen menen te moeten doen in dit algemene klimaat van *soupçon*. In de gezinnen hoor ik dat ook. Leken zeggen het mij. Ik heb het zelfs ervaren. Ik zal een anekdote vertellen. Ik ben zelf lang in Congo geweest. Ik was voor een requiemviering in een Congolese familie. De vader van die oud-leerling was overleden. Het zoontje van zeven jaar komt op mij af en duwt zich tegen mij aan. Ik voelde mij niet goed. Leken hebben het mij ook gezegd. Tegenwoordig moet je in de familiesfeer zo hard opletten. Dat zorgt voor een onbehaaglijke sfeer. Dat mag niet te lang meer duren.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Als het gaat over de open deuren op internaat, bedoelt u dan: laat de deuren onmiddellijk weer dichtgaan als een kind bij de opvoeder binnengaat? Begrijp ik dat zo?

Fons Swinnen: Dat bedoel ik zeker niet, maar ik denk ook niet dat wij moeten teruggaan naar vroeger.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Dat zeg ik ook niet, maar wij leren uit het verleden natuurlijk.

Fons Swinnen: Ik ben opgeleid op het noviciaat in '62-'64. Rond seksualiteit was er niet veel informatie. Ik heb erover nagedacht.

Wij hadden – ik heb daar nu over nagedacht – drie punten. Het is daarstraks gezegd. Ik zal het even in het Latijn zeggen en nadien... *Nunquam duo semper tres*: nooit met twee, altijd met drie. *Amicitia particularis*: particuliere vriendschap. Alsof er andere vriendschap kan bestaan dan de particuliere vriendschap. Maar dat kregen we dan te horen. Wat was het derde? De tactusregel. Weet u wat dat is, de tactusregel? Nooit iemand aanraken. Dat maakt dat jezuïeten overkwamen als zeer afstandelijke, ascetische figuren die zich domineerden. Dat was zo ongeveer wat we kregen als opleiding.

Als ik even mag terugkomen op de opvoeding nu. Ik ben een jaar de assistent geweest van de

novicemeester. Wij gingen met de novicen naar Lyon voor een studie-experiment van vier maanden. Gedurende die vier maanden – daar investeerde de sociëteit in – met de novicen van Frankrijk, vrouwelijke en mannelijke van een internoviciaat, gingen wij naar Parijs om een sessie mee te maken rond celibaat, seksualiteitsbeleving en lichamelijke ontplooiing. Drie dagen sessie van een professor, gerenommeerd, een salesiaan, geen jezuiet, Xavier Thévenot. Ik was bij de vormers. In de marge van die sessies, die ik ook mee volgde, hadden wij gesprekken over deze onderwerpen met een vrouwelijke psychiater die er ook bij was. Om u maar te zeggen: dat verleden, waar de seksualiteit een taboe was, is tegenwoordig volledig verlaten.

In verband met financiële tegemoetkoming. Ik kan alleen maar vertellen wat wij daarstraks ook al gehoord hebben bij pater Jos Claes, bij de salesianen. Religieuzen doen bij hun gelofte afstand, leggen gelofte af van – wat wij noemen – armoede. Wij hebben geen persoonlijke bezittingen. Dat wil niet zeggen dat wij helemaal uit de tijd zijn en dat ik geen bankkaart zou hebben. Ik heb een bankkaart en elke maand, of om de twee maanden – dat hangt af van de communauteiten – leggen wij, en dat is onze beleving van het niets hebben, verantwoording af en krijgen wij een blad waarop wij onze inkomsten en uitgaven aangeven.

Als er nu een dader is die veroordeeld wordt, of zelfs als hij niet veroordeeld wordt maar vanuit een morele verantwoordelijkheid die men aanvoelt, komt dan de sociëteit tussen of kan een dader tussenkomen? Hebt u weet van dergelijke dingen, vraagt u mij.

Ik moet zeggen dat ik van een zaak op de hoogte ben, waar er omwille van therapeutische zorgen een tegemoetkoming is geweest aan een slachtoffer dat zelf nooit naar het gerecht is gegaan en het ook niet naar buiten wil brengen. Dat weet ik, maar dat heb ik van het slachtoffer gehoord.

Ik denk dat religieuzen op dezelfde lijn zitten. Religieuzen bezitten niet, maar vermits zij, op het ogenblik dat zij in functie waren op een internaat of op een school, beschikten over een salaris – het zijn burgers die een wedde uitbetaald krijgen – moet op de eerste plaats de dader betalen.

Dan is het wel zo – ik heb dat daarstraks ook gehoord – dat wanneer een slachtoffer echt in

grote nood is, men dan tussenkomt vanuit een evangelische benadering, vanuit menselijk meeleven, bij het zien welke miserie er bij slachtoffers is. Dan helpt men en dat is dan bij wijze van gift.

Marie-Christine Marghem (MR): J'ai deux questions complémentaires si vous le voulez bien. Le fait que vous avez connu n'est donc pas passé par la justice et il y a eu indemnisation. Comment la procédure a-t-elle été menée? Comment cette indemnisation a-t-elle été décidée et a-t-elle été payée jusqu'au bout? Savez-vous cela?

Fons Swinnen: Je ne sais pas tout cela parce que j'étais au Congo.

Marie-Christine Marghem (MR): D'accord. Et, si un abuseur, membre de votre Compagnie, n'a pas les moyens de payer l'indemnisation, la Compagnie intervient-elle et soutient-elle ce confrère et paie-t-elle en quelque sorte à sa place?

Fons Swinnen: Je viens de l'expliquer mais vous n'avez peut-être pas suivi...

Marie-Christine Marghem (MR): C'est pire, je n'ai pas compris! Pouvez-vous l'expliquer en d'autres mots?

Fons Swinnen: Il est clair que c'est l'abuseur qui doit payer. Comme il est religieux, qu'il ne dispose normalement pas d'argent et qu'il n'en garde pas auprès de lui puisque c'est contre la règle, il ne peut pas payer. Il est clair alors que, par une décision volontaire et par respect pour la victime, il y a des gestes qui sont parfois posés ou qui peuvent l'être, disons cela comme ça.

La **présidente:** Maintenant, je pense que Mme Marghem a compris.

Marie-Christine Marghem (MR): Tout à fait! Merci.

Fons Swinnen: Wat onze samenwerking met de bisschoppenconferentie betreft, ik heb op twee manieren gezegd dat wij zeker zullen meewerken met de bisschoppenconferentie – wij doen dat nu ook al – en met de Unie van de Religieuzen van Vlaanderen om een oplossing te vinden. Daarom heb ik op een zeker ogenblik gezegd, dicht aansluitend bij de actualiteit, dat wij gelukkig waren met de opening die gemaakt is. Daaraan is men nu aan het werken. Ieder van ons die een beetje redelijk is, verstaat dat dit geen gemakkelijke opgave is. Het moet goed worden

bestudeerd. Men moet voorkomen dat wij in Amerikaanse toestanden terechtkomen en dat men een massa claims krijgt die met de echte slachtoffers niets te maken hebben.

In verband met de kerkelijke procedures die herzien zouden moeten worden, ik denk – en ik sta daar niet alleen mee – dat er een beweging in de Kerk is, ik zeg het misschien een beetje prekerig, voor grotere eenvoud. Wij zijn maar mensen, zoals ik daarstraks al gehoord heb. Daarvan moeten wij vertrekken. Religieuzen zijn niet per se supermensen. De Kerk is misschien een institutie van goddelijk recht, maar wij zien het falen van de Kerk als institutie. Persoonlijk zie ik het zo dat dit een kans geeft aan de Kerk om evangelischer te leven. Ik denk dat de machtskerk, die wij gekend hebben, veel van haar pluimen heeft verloren en dat is maar goed ook.

Ik heb geen enkele moeite om met gelijk wie van een andere overtuiging, het hoeft zelfs geen geloofsovertuiging te zijn, in gesprek te treden. Dat zijn zaken die een aantal of vele jaren geleden... De Kerk wist het. Daarom ziet men dat nu, met alle pijn, ook voor de Kerk. Ik lijd aan de Kerk en ik ga met vele zaken niet akkoord, maar dit is een kans om evangelischer, menselijker en geloofwaardiger te leven. Zo kunnen wij, samen met velen, meewerken aan onze evangelische taak, maar ook aan rechtvaardigheid in de wereld. Dat bedoel ik daarmee.

Ik heb nog niet geantwoord op de vraag over het herstelbeleid en de herstelbegeleiding. Dat heeft niets met schadeloosstelling of zo te maken. Ik geef toe dat dit mij ingesproken werd door mensen die weten hoe het er in het gevangeniswezen aan toegaat en hoe gevangenen hun straf niet uitzitten en in hun fouten hervallen als zij vrijgelaten worden. Met andere woorden, tijdens de periode dat zij in de gevangenis zitten of worden begeleid. Aldus heb ik het mij laten uitleggen. Samen met de civiele autoriteiten kunnen wij misschien daarbij onze bijdrage leveren.

Ik heb twee medebroeders die aalmoezenier in de gevangenis zijn. In de gevangeniswereld zijn wij dus ook een beetje thuis. Zij weten uit ervaring hoe moeilijk het is. Wij hebben trouwens een huis waarin wij sinds jaren ex-gedetineerden opvangen, weliswaar in de tijd beperkt. Die sociale bezorgdheid is echter aanwezig.

Herstelbegeleiding en herstelbeleid gaan veeleer in voornoemde lijn.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Mevrouw de voorzitter, mijnheer Swinnen, hebt u kennis van de werkwijze of het draaiboek, zoals wij het mogen noemen, dat de salesianen sinds het jaar 2000 hanteren? Zij hebben blijkbaar internationaal afgesproken dezelfde manier van handelen te hanteren wanneer zij met seksueel misbruik worden geconfronteerd.

Kent u bedoeld draaiboek of de bedoelde handelwijze?

Fons Swinnen: Ik heb daarvan kennis genomen.

Ik kan, wat ons betreft, zeggen dat wij op onze internationale samenkomsten medeprovinciaal oversten beluisteren over de manier waarop zij het probleem aanpakken.

Wij hebben nu – ik heb dit te uwer beschikking gesteld of zal het te uwer beschikking stellen – het protocol in het Frans dat ik naar Rome heb gestuurd. Iedere provincie stuurt een dergelijk protocol in, opdat wij ons ook daarin zouden laten helpen met wat elders gebeurt.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Het draaiboek heeft dus inspiratie kunnen geven, ook voor jullie werkwijze.

Fons Swinnen: Ja.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Het draaiboek is evenwel nog niet van toepassing, indien ik het goed begrijp.

Fons Swinnen: U weet dat de Kerk soms wordt verweten dat zij in gespreide slagorde aantreedt. Wij hebben in onze provincies een grote autonomie. Het is niet zo dat 'Pater-Generaal' decreten uitvaardigt en dat wij maar te knikken hebben. Wij hebben wel decreten vanuit de Algemene Congregatie, bijvoorbeeld in verband met onze gelofte van maagdelijkheid en zuiverheid. Dat zijn prachtige bladzijden uit 1995. Het jaar 1995 is inderdaad lang geleden. Zij zijn echter actueel. Ik heb ze gisteren nog doorgenomen.

Ik wil maar zeggen dat een en ander een zorg is in de sociëteit die in de mate van het mogelijke ook wordt beleefd.

La présidente: S'il n'y a plus de questions pour M. Swinnen, je le remercie d'avoir été avec nous. Nous allons embrayer directement avec M. Van Malderen qui vient d'arriver.

Audition de M. Gerard Van Malderen, abbé de l'Abbaye de Saint-Pierre et Paul
Hoorzitting met de heer Gerard Van Malderen, abt van de Sint-Pieters- en Paulusabdij

La **présidente**: Nous respectons l'agenda. Pour que tout le monde puisse rentrer à une heure raisonnable, nous allons continuer à le faire. Nous recevons à présent M. Gerard Van Malderen, abbé de l'abbaye Saint Pierre et Paul de la Compagnie des Bénédictins.

Mijnheer Van Malderen, u heeft het woord.

Gerard Van Malderen: Mevrouw de voorzitter, dames en heren commissarissen, het is met grote schaamte dat ik als huidige verantwoordelijke van onze abdijsamenleving voor u verschijn. Eerst wil onze samenleving zich dan ook openbaar nederig verontschuldigen bij de slachtoffers en de gehele maatschappij voor het feit dat medebroeders van ons zo'n vreselijke misdrijven hebben gepleegd tegen jonge mensen die in onze school en internaat aan hun zorgen waren toevertrouwd. De gedachte dat er op onze school, in ons internaat, zulke misdrijven gebeurden en dat wij dat toen blijkbaar niet gemerkt hebben, maakt dit voor mij echt ondraaglijk.

Ik ben zelf oud-leerling van onze voormalige school. Ik heb er ook gedurende gans mijn loopbaan gewerkt als voltijds leraar en gedurende vele jaren ook, bovenop die fulltime opdracht, als opvoeder. Nooit ben ik met de problematiek van pedofilie geconfronteerd. Natuurlijk wist ik wel dat pedofilie bestond, maar dan wel vanuit de eigen vakgebieden, zoals Griekse cultuur. Ik kon mij hierbij geen juiste voorstelling maken van het perverse gedrag van de volwassen ouders en de trauma's die dit kan veroorzaken bij de slachtoffers.

Toen onze school dan aan het einde van de jaren '90 werd geconfronteerd met aanklachten bij het gerecht tegen een medebroeder, werd hij ook onmiddellijk van de school verwijderd. Hij werd veroordeeld, hij kreeg probatie, hij vergoedde de slachtoffers zoals door de slachtoffers gevraagd en door de rechter opgelegd en hij volgde de nodige therapie tot op de dag van vandaag. Als niet-verantwoordelijke toen in de school en de abdijsamenleving, heb ik deze gebeurtenissen met verontwaardiging jegens de dader en schaamte mee met de samenleving en de schoolgemeenschap beleefd.

Nadien werd door de gerechtelijke instanties ook nog een ondervraging gestart jegens een andere

medebroeder, nu reeds overleden en toen reeds een tiental jaren niet meer actief in de school door een zware tromboseverlamming. Dit onderzoek werd blijkbaar zonder gevolg geseponneerd.

Wegens een tekort aan leerlingen – de school gaf alleen onderwijs aan circa 250 jongens in het ASO, alleen de Latijnse afdelingen en uitsluitend internaat – werden de school en het internaat gedwongen te sluiten in september 2000. Ook de abdijsamenleving verouderde steeds meer. Het aantal medebroeders daalde door overlijdens.

Het is misschien goed te weten dat wij nog met veertien medebroeders zijn in onze abdijsamenleving te Dendermonde. Ik werd tot overste verkozen in december 2007. Als overste van mijn samenleving werd ik persoonlijk met aanklachten jegens deze overleden medebroeders aangeschreven door drie slachtoffers, na de bekentenis van monseigneur Vangheluwe. Zij hadden zich ook gemeld bij de commissie-Adriaenssens. Pas door het aangeboden gesprek met de slachtoffers of hun nabestaanden werden de ernst van de feiten en de ingrijpende kwetsuren van de slachtoffers voor mij meer tastbaar.

Uit deze gesprekken en uit de vele getuigenissen die in het eindverslag van de commissie-Adriaenssens werden weergegeven, voelde ik nu beter dan voorheen aan welke diepe wonden seksueel misbruik in het leven van jonge mensen achterlaat en hoe de hele levensloop van een mens daardoor decennialang, zelfs levenslang, verduisterd en getekend wordt. Er zijn wonden die de tijd niet helen kan.

Ik begrijp nu ook hoe de slachtoffers pas nu ertoe in staat bleken het leed dat hun was aangedaan te melden. Tevens drong het tot mij door dat zij zo moeilijk konden begrijpen dat de toenmalige verantwoordelijken, de medeleraars en de opvoeders, toen niets hebben gezien of vermoed.

Welke weg hebben wij nu gevolgd?

Op een door oud-leerlingen georganiseerd feest op 5 juni 2010 in de voormalige gebouwen van de abdijschool, heb ik de aanwezige oud-leerlingen en ex-personeelsleden toegesproken en hen op vraag van deze drie slachtoffers ingelicht over hun klachten. Ik heb tevens gevraagd dat zij ook eventuele klachten tegen medebroeders zouden melden aan de commissie-Adriaenssens. Ik heb beloofd dat wij ons door deze commissie zouden laten bijstaan om zo tot een zo billijk mogelijk herstel te kunnen bijdragen.

Na de inbeslagname van de dossiers en de ontbinding van de commissie, was het niet meer mogelijk samen met de commissie naar oplossingen te zoeken. Vermits de dossiers van deze commissie naar de rechtbank verwezen waren en door de rechterlijke macht zouden worden behandeld, hebben wij de slachtoffers gemeld dat wij een afwachtende houding dienden aan te nemen tot de bekendmaking van het resultaat van deze door de rechterlijke macht genomen maatregel.

Na de publicatie van het eindrapport van de commissie-Adriaenssens hebben wij in samenspraak met gans de abdijsgemeenschap tegemoet willen komen aan de vraag naar openheid als een begin van erkenning. Wij dachten er goed aan te doen op onze website een tekst te plaatsen gericht aan alle oud-leerlingen en oud-medewerkers van de school. Hierin hebben wij namens de abdijsgemeenschap al de mogelijke slachtoffers, plaatsvervangend diep ontsteld en beschaamd, onze oprechte verontschuldigen aangeboden voor wat hen in onze school is aangedaan.

Staat u mij toe deze tekst even te citeren: "Beste oud-leerlingen, oud-leraren, oud-opvoeders, nu de voormalige commissie-Adriaenssens haar eindrapport heeft gepubliceerd, willen wij als abdijsgemeenschap tegemoetkomen aan de vraag naar openheid. Ook onze voormalige abdijschool te Dendermonde was niet vrij van dat onvergeeflijke misdrijf van seksueel misbruik van jongeren door religieuze medebroeders. Reeds vroeger werd onze school geconfronteerd met aanklachten door slachtoffers, maar na een proces werd de aangeklaagde pleger hiervan door de rechtbank veroordeeld en bestraft. Maar er waren meer slachtoffers en daders. Bij de voormalige commissie-Adriaenssens en in de abdijschool hebben zich ook enkele oud-leerlingen gemeld met aanklachten jegens een overleden medebroeder.

Pas nu, na meer dan vijftig jaar, blijken ze ertoe in staat te zijn het leed dat hun is aangedaan, te melden. Zij kunnen ook moeilijk begrijpen dat de verantwoordelijken, medeleraren en opvoeders, toen niets hebben gezien of vermoed. Daarom geldt hun klacht niet alleen de plegers, maar gans de schoolgemeenschap.

We willen daarom eerst namens de abdijsgemeenschap plaatsvervangend al de slachtoffers onze oprechte verontschuldigen aanbieden voor wat hun in onze school is

aangedaan. Uit de gesprekken met de slachtoffers en uit de vele getuigenissen zoals in het verslag van de commissie-Adriaenssens werd weergegeven, hebben we nu beter dan voorheen begrepen welke diepe wonden seksueel misbruik in het leven van jonge mensen achterlaat en hoe de ganse levensloop van een mens daardoor decennialang verduisterd en getekend wordt.

Voor de slachtoffers en hun verwanten blijft het moeilijk, maar vaak bevrijdend ook, over lang voorbijgevoerde feiten te mogen en te kunnen spreken, want er zijn wonden die de tijd niet helen kan. We zijn dan ook bereid met een vertrouwenspersoon of een vertrouwensinstantie als bemiddelaar, indien gewenst, echt te luisteren naar al de slachtoffers van deze misdrijven, die alleen maar onze afkeer kunnen wekken. Zo hopen we te kunnen bijdragen om het leed dat de slachtoffers is aangedaan, te erkennen en zo naar best vermogen herstel mogelijk te maken, ook als de pleger wegens overlijden niet meer berecht of gestraft kan worden.

Wij hopen dat we door deze brief er mogen toe bijdragen dat het aangeklaagde zwijgen doorbroken wordt en er zo een begin van erkenning mogelijk is voor de slachtoffers. Diepgeraakt en beschaamd bieden wij nogmaals onze verontschuldigen aan tegen alle slachtoffers en hun nabestaanden van seksueel geweld door medebroeders in onze abdijschool. De abdijsgemeenschap van Dendermonde."

Deze tekst werd door enkele dagbladen ook, soms verkort, overgenomen. Samen met de slachtoffers en bevoegde personen wil de abdijsgemeenschap zoeken naar wegen tot heling en herstel. Daartoe kwam onder meer de raad met de slachtoffers een tweetal weken geleden, nog onlangs, samen.

Wel is het zo dat voor eventuele vergoedingen, zoals bij dading bijvoorbeeld, er heel wat problemen opduiken. De vraag is daar dan ook: kan een eventueel op te richten instantie of een bepaalde gerechtelijke instelling hier de juiste verantwoordelijkheden en ernst van de schade bepalen?

Daarom denken wij er ook goed aan te doen het initiatief dat de bisschoppen en de religieuze oversten overwegen, hier af te wachten en ons daar ook volkomen bij aan te sluiten, zoals dat ook maandag reeds in deze commissie is gezegd.

Mevrouw de voorzitter, dames en heren van deze commissie, zoals alle leden van de

kerkgemeenschap weten wij als abdijsgemeenschap ook dat ons vandaag echte deemoed en bescheidenheid past. Meer dan ooit is het noodzakelijk zonder taboes over seksualiteit te spreken. Alleen de taboesfeer geeft inderdaad, zoals monseigneur De Kesel het hier zei, de gelegenheid om ongezien zijn gangen te gaan. Hebben de oversten niet te veel aandacht besteed aan het hoge ideaal en te weinig rekening gehouden met de mogelijke donkere kanten van elk menselijk bestaan? Het is dan ook goed dat in deze problematiek gezocht wordt naar een zo billijk mogelijk herstel van de slachtoffers, ook al zullen hun wonden nooit gans te helen zijn. Het is ook goed dat deze verwerpelijke misdaden en hun benadering grondig worden onderzocht in de Kerk, in onze gemeenschappen en in uw vergadering. Zo hopen wij allen dat ervoor gezorgd kan worden dat dergelijk misbruik in de toekomst niet meer mogelijk is.

Ik dank u allen hartelijk voor de woorden die ik tot u heb mogen spreken en ook om uiting te geven aan gans de gemeenschap van de grote schaamte, die ons allen treft. Dank u, mevrouw de voorzitter, geachte leden.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Malderen, ik dank u voor uw toelichting en uw excuses aan de slachtoffers.

Je cède la parole à mes collègues, en commençant par Mme Marghem.

Marie-Christine Marghem (MR): Madame la présidente, monsieur Van Malderen, je vous remercie pour votre engagement et pour les excuses que vous avez présentées au nom de votre communauté. J'ai deux questions à vous poser. Premièrement, vous avez évoqué une fête organisée avec les anciens de votre école. Vous avez dit que c'est à cette occasion que vous avez commencé à pratiquer une politique d'ouverture et de transparence sur la réalité des faits et sur l'obligation de traiter ces faits avec tout le sérieux voulu dans l'intérêt des victimes. À quelle date, précisément, avez-vous pris ce départ? Dans la traduction, j'ai entendu que la fête a eu lieu en juillet 2010.

La **présidente**: C'est effectivement ce qui a été dit.

Marie-Christine Marghem (MR): Or, en juillet 2010, la Commission Adriaenssens avait déjà terminé ses travaux.

(...): (...)

Marie-Christine Marghem (MR): En juin? C'était donc au moment de la fin des travaux de la Commission Adriaenssens.

Gerard Van Malderen: C'était avant.

Marie-Christine Marghem (MR): Elle s'est achevée le 24 juin. Cela n'a pas beaucoup d'importance. C'était simplement pour ma gouverne personnelle.

Deuxièmement, dans l'ensemble des cas que vous avez cités, il est question de trois victimes et l'auteur des faits commis à l'égard de ces trois victimes est décédé. N'avez-vous connaissance, dans votre école et votre ordre, que de trois victimes ou bien existe-t-il plus de cas?

Gerard Van Malderen: Er was voordien reeds een pater beschuldigd geweest, die vijf gevallen heeft bekend. Hij is daarvoor gestraft geweest op het einde van de jaren '90 door de rechtbank. Hij heeft probatie gekregen. Hij is een hele tijd, met toestemming van de rechtbank, in een streng klooster geweest. Nadien stond hij onder probatie. Die hele tijd was hij niet meer bij ons in de abdij. Hij was toen ook geen leraar meer, maar hij was niet meer in de abdij. Na de probatietijd is hij teruggekomen naar de abdij.

De mededelingen die ik heb gekregen, dat zijn inderdaad drie mensen die mij hebben aangeschreven in verband met de pater die een ondervraging daarvoor had gehad, maar waar het gerecht de zaak heeft geseponneerd.

Marie-Christine Marghem (MR): Je voudrais revenir aux cinq faits qui sont survenus dans le cadre de votre ordre avant que vous ne deveniez supérieur majeur et qui ont donné lieu à une condamnation. Cette dernière prévoyait-elle le paiement de dommages et intérêts par votre confrère? Ce dernier a-t-il pu payer lesdits dommages ou votre institution a-t-elle dû intervenir?

Je voudrais également aborder le cas des trois victimes dont vous avez été informé en tant que supérieur majeur. L'abuseur est décédé, mais ses victimes réclament-elles une indemnisation? Et si c'est le cas, êtes-vous prêt à payer cette indemnisation?

La **présidente**: Monsieur Van Malderen, je vous propose d'entendre toutes les questions et puis, d'y répondre.

Carina Van Cauter (Open Vld): Mijn vraag gaat over het aantal dossiers waarmee u werd geconfronteerd. U zegt dat er in één dossier een gerechtelijk onderzoek is geweest, een veroordeling van de dader. Wanneer u zich op een bepaald ogenblik bewust werd van het feit dat seksueel misbruik blijkbaar ook in uw school zou hebben kunnen voorkomen, hebt u een oproep op uw website gepubliceerd en is er naar aanleiding van een oud-leerlingendag een oproep naar slachtoffers geweest. Ten gevolge daarvan hebben zich nieuwe slachtoffers gemeld. Was dat ingevolge nieuwe feiten? Hebt u na de veroordeling nog kennis gekregen van andere feiten of nieuwe slachtoffers? U zegt dat u bereid bent de slachtoffers desgevallend te vergoeden, eventueel in aansluiting met het overleg samen met de bisschoppen, niet op een arbitraire wijze en in overeenstemming met de waarachtigheid van de feiten. Desgevallend zullen niet alleen de dader, maar ook de orde daarvoor hun verantwoordelijkheid opnemen. Heb ik dat goed begrepen? Kunt u dat nogmaals bevestigen voor alle duidelijkheid?

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): De feiten zijn gekend. Zij hebben in de pers gestaan. Dat hebt u ook verklaard. Maar ook nu is het hetzelfde. Hoe valt te verklaren dat jarenlang niet is opgetreden en dat jarenlang blijkbaar niemand zagezegd wist wat er gebeurde? Ik stel opnieuw de vraag die wij ook daarnet hebben moeten stellen. Werd uit angst voor de reputatie van de school ook hier niet eerder opgetreden? Wat gebeurde er dan met de geruchten, die er ook waren meer dan tien jaar geleden? Werd daarmee niet omgegaan? Werd daaraan niets gedaan?

Wat de slachtoffers en de familie betreft, denk ik dat het correct is dat de slachtoffers en hun familieleden in eerste instantie erkenning vragen. Er zijn immers ook slachtoffers die het niet hebben overleefd. Er is een veroordeling geweest in 1999. Waarom is er tien jaar gewacht om een initiatief te nemen, naar slachtoffers op zoek te gaan en iets te doen? Waarom heeft men gewacht op de commissie-Adriaenssens? Waarom heeft men in 1999, toen er een veroordeling was met vijf slachtoffers die toen gekend waren, niet gekeken wat men kon doen voor de slachtoffers en of er niet meer slachtoffers waren dan die vijf? Waarom moest er tien jaar overheen gaan?

Renaat Landuyt (sp.a): Ik krijg graag een kleine verduidelijking. Het sluit een beetje aan op de vraag van collega Marghem. Een persoon is veroordeeld, een tweede niet omdat hij een

trombose had gekregen en de vervolging uiteindelijk niet is doorgegaan.

Ik stel nu de vraag, maar wij kunnen het later aan de procureur vragen. Die man is buiten vervolging geplaatst, maar zou naar verluidt ook nadien nog priester zijn geweest?

Gerard Van Malderen: Mijnheer de voorzitter, De desbetreffende man had een zware trombose, was verlamd en was ook mentaal niet sterk.

Ik geef toe dat het verwonderlijk klinkt, maar de mensen van de buurt waar hij jarenlang eucharistie vierde, kwamen hem toen nog elke week halen. Hij steunde op twee mensen. Het was meer een aanwezigheid van zijn kant dan een voorganger te zijn. Hij was dus geen onderpastoor, in die betekenis van het woord. De vraag kan rijzen waarom men vroeger daar niet... Het waren dus de mensen uit de buurt die hem elke week weer kwamen halen en hem in een zetel achter het altaar zetten.

Valérie Déom (PS): Je poserai une petite question pour ne pas répéter les propos de mes collègues.

Un des membres de votre congrégation et de la Conférence épiscopale suisse suggère de créer un registre des membres du clergé ou des hommes d'église soupçonnés d'abus sexuels, de sorte que ce registre puisse exister de manière claire, concrète, et puisse être déposé dans un office central à Rome. Vous avez dit que vous suivriez les initiatives de la Conférence des évêques. À l'instar de votre collègue suisse, pourriez-vous proposer ou soutenir, en tout cas, cette démarche de la création d'un casier judiciaire ou, à tout le moins, d'un registre des membres et des hommes d'église soupçonnés de tels abus?

La présidente: Une dernière question. Vous dites que vous attendez les initiatives de la Conférence des évêques et des deux plates-formes, sauf que les représentants de celles-ci nous ont dit qu'elles n'avaient pas beaucoup d'autorité.

J'imagine qu'on va poser la question à tous les ordres, à toutes les congrégations, à toutes les compagnies: êtes-vous pour ou contre une responsabilité morale et une indemnisation des victimes en dehors de toute procédure judiciaire? Allez-vous plaider pour une indemnisation et cette responsabilité morale? Je vous ai entendu présenter vos excuses, vous les avez écrites. Vous êtes l'une des premières congrégations à

avoir écrit vos excuses au nom de la congrégation. Vous avez cité plusieurs fois le mot "Église". Votre prédécesseur aussi. Qu'allez-vous porter comme message à la Conférence épiscopale quant à l'indemnisation des victimes en dehors de toute procédure judiciaire?

La secrétaire de la commission va venir près de vous pour gérer les questions. Nous faisons une petite suspension de dix minutes, et puis nous entendrons vos réponses.

*De openbare commissievergadering wordt geschorst van 16.59 uur tot 17.13 uur.
La réunion publique de commission est suspendue de 16.59 heures à 17.13 heures.*

La **présidente**: Je crois que les collègues sont revenus.

Mijnheer Van Malderen, u hebt het woord.

Gerard Van Malderen: Mevrouw de voorzitter, er was zojuist een vraag in verband met de dader die door de rechtbank is gestraft. Het is natuurlijk zo dat daar ook een financiële vergoeding door de rechter werd opgelegd, zoals dat ook door twee slachtoffers werd gevraagd. Die is betaald.

Zoals mijn voorgangers-religieuzen hebben gezegd, het is zo dat wij als individuele kloosterlingen normaal afstand doen van onze wedde en wij samen proberen te leven zonder onderscheid van inkomsten; elk werk is voor ons gelijk daarin. Wanneer iemand dan nood heeft om te voldoen aan deze wettelijke beschikking van de rechter, is het natuurlijk ook normaal dat hij dat geld ter beschikking krijgt van de gemeenschap.

In verband met de mensen die met mij contact hebben opgenomen, deze drie gevallen, was er de vraag naar mogelijke schadeloosstelling. Het is natuurlijk zo dat dit niet zo'n eenvoudig gebeuren is. Daarom heb ik ook gezegd in het begin, van harte, dat wij ons daarvoor willen aansluiten bij de initiatieven die naar voren zullen komen, zowel langs de Unie van de Religieuzen om, waarvan ik als overste lid ben, als wat de bisschoppen daaromtrent zullen beslissen.

Het is natuurlijk zo dat de bepaling van deze schadeloosstelling niet zomaar kan, daarvoor moeten toch wel ergens objectieve criteria kunnen worden vastgesteld, door welke instantie dan ook. Dat kan een instantie zijn die door u wordt opgericht of de gerechtelijke instanties zelf. Het is natuurlijk voor ons allen het eenvoudigste wanneer de rechtbank daarover een uitspraak kan

doen.

Maar mocht dat niet mogelijk zijn, dan willen wij toch mee helpen zoeken naar een mogelijkheid daaromtrent. Mag dit volstaan?

Als het natuurlijk gaat over een overleden medebroeder, is het duidelijk dat hij niet daaromtrent... Maar hoe dat nu juist juridisch zit binnen de totale context, daarvan ben ik persoonlijk niet zo op de hoogte. Ik ben geen jurist of zo. Normaal gesproken is het zo: wanneer de schuld van de dader daarin vaststaat en dergelijke, en hij zou moeten betalen, dan kan hij beroep doen – denk ik – op onze gemeenschap.

De buitengerechtelijke procedure. Ja, wij zouden natuurlijk liefst hebben dat alles langs de gerechtelijke procedure verloopt. Ik denk dat dit toch de normale wet is voor elk. Zoals de hogere oversten het ook hebben gezegd... Ik heb het hier ergens staan in mijn tekst. Als ik eventjes mag citeren?

"Vanuit evangelische opvatting is het natuurlijk zo dat wij zo sterk mogelijk in dat herstel willen mee intreden. En de juiste modaliteiten, daarvan zouden wij natuurlijk graag hebben dat dit kan worden geobjectiveerd. In de eerste plaats zijn daar de juridische, de gerechtelijke instanties. Dat is waar wij zeker niet mogen aan voorbijgaan wanneer zij de weg kunnen maken."

Carina Van Cauter (Open Vld): Niet alleen u, ook een aantal voorgaande sprekers geven zo een belangrijk signaal aan de slachtoffers met die bereidheid om verantwoordelijkheid op te nemen, ook door de orden zelf. Dat is zeer belangrijk. Ik begrijp dat u zegt dat wanneer een derde, de rechtbank of Justitie, een oordeel kan uitspreken, iedereen zeer duidelijk weet waar hij aan toe is. Dat begrijp ik ook. Kunt u dan zeggen in welke mate u Justitie de kans hebt gegeven om daarover uitspraak te doen, namelijk toen u of uw orde seksueel misbruik op een of andere manier te weten kwam? Er zijn nu ook die drie nieuwe slachtoffers. Hebt u dan zelf melding gedaan of initiatieven genomen? Als niemand het initiatief neemt, kan de rechtbank immers niet zomaar...

Gerard Van Malderen: Ook die nieuwe aanklachten gaan over iemand die vroeger voor de rechtbank verschenen is.

Carina Van Cauter (Open Vld): Maar dat betekent: nieuwe feiten.

Gerard Van Malderen: De klacht werd

geseponeerd.

Carina Van Cauter (Open Vld): Het gaat om feiten die reeds bekend waren, maar waarin een sepot tussenbeide kwam?

Gerard Van Malderen: Ja. Ik durf niet zeggen hoe het juist gebeurd is.

Carina Van Cauter (Open Vld): Ook daarvoor geldt uw verantwoordelijkheid?

Gerard Van Malderen: Wij hebben altijd gevraagd dat het voor de rechtbank zou komen. Ik heb van in het begin gezegd – ik moet eerlijk zeggen dat ik totaal nieuw was in die dingen – dat toen de commissie-Adriaenssens daartoe was opgericht, wij altijd verwezen hebben naar de commissie-Adriaenssens.

Carina Van Cauter (Open Vld): U ging ervan uit dat de commissie-Adriaenssens inzake vergoeding van de schade van de slachtoffers – in de meest ruime zin, niet alleen geldelijke vergoeding van schade, maar in de meest brede zin van het woord – een voorttrekkersrol zou spelen?

Gerard Van Malderen: Ja.

Carina Van Cauter (Open Vld): U ging ervan uit dat zij de slachtoffers ging vergoeden, of dat zij zou bemiddelen tussen dader en slachtoffer om de schade te objectiveren.

Gerard Van Malderen: Ja, een soort bemiddeling. Misschien was dat enkel mijn persoonlijke opvatting.

Carina Van Cauter (Open Vld): U bent daarvan uitgegaan?

Gerard Van Malderen: Ja.

Ik wil nog één ding daaraan toevoegen. Wanneer u spreekt over “de orde” moet u er wel rekening mee houden dat bij ons elk huis juridisch gezien een totaal aparte entiteit is. De orde van de benedictijnen is niet georganiseerd als de orde van de jezuïeten. Elk huis is een juridische entiteit. Alles wat beslist wordt over een eventuele vergoeding, moet door de hele groep worden goedgekeurd. Ik beschik dus niet over de goederen van mijn gemeenschap.

Marie-Christine Marghem (MR): Puisque vous êtes supérieur depuis 2007, avez-vous connaissance de l'existence de la précédente

commission Halsberghe? Avez-vous eu des contacts avec elle?

Je vous pose cette question parce que d'aucuns au sein de l'Église ont trouvé que la commission Halsberghe avait une vision trop tournée vers les dommages et intérêts et l'indemnisation alors que la commission Adriaenssens avait une vision tournée vers les aspects psychologiques et thérapeutiques.

Je voudrais que vous éclairiez ma lanterne. Pourquoi dites-vous que vous faisiez confiance à cette commission pour les aspects de dédommagement puisqu'elle a précisément été mise en place pour d'autres objectifs?

Gerard Van Malderen: Mevrouw, ik had geen kennis van de commissie-Halsberghe. Ik kende die commissie niet, noch de voorloper ervan. Ik heb dat maar vernomen wanneer de commissie-Adriaenssens... met de grote problematiek die is uitbroken in onze kerkgemeenschap.

Er is gevraagd welke boodschap ik zou willen geven aan de bisschoppenconferentie.

Als sprekend vanuit één huis, kan ik moeilijk initiatiefnemer zijn van die dingen. Zoals ik heb gezegd, wij zijn een zeer kleine communauté geworden die ook zeer sterk verouderd is. Ik denk dat ik eerst goed moet luisteren om te weten wat er naar voren gebracht kan worden. Dan kunnen wij proberen bij te dragen met onze mogelijkheden. Op de eerste plaats denk ik dat we echt naar de slachtoffers moeten luisteren met een diep aanvoelen.

Die problematiek was voor mij totaal... is op mijn kop gevallen, als ik mij in zulke bewoordingen mag uitdrukken. Het heeft mij overdonderd. Ik was er totaal ontredder door.

Marie-Christine Marghem (MR): Puisque vous êtes en relation avec la Conférence épiscopale en tant que supérieur majeur, comment vous a-t-on présenté la commission Adriaenssens à l'époque où elle a été instituée? Que vous a-t-on expliqué concernant son travail?

Gerard Van Malderen: Persoonlijk moet ik daarop zeggen: dat gebeurde door de verantwoordelijke van de hogere oversten. In die tijd was dat wellicht al de Unie van de Religieuzen voor Vlaanderen. Wij hebben dan kennisgenomen van het feit dat daarover samen met de bisschoppen is gepraat. Rechtstreeks heb ik nooit geïnterveneerd. Wij hebben geen rechtstreekse

contacten. Het is niet zo dat alle hogere oversten samen met de bisschoppen samenkomen. Er is een vertegenwoordiging door de URV, ik hoop dat ik het juridisch juist voorheb, met de bisschoppen.

La **présidente**: En fait, selon ce que l'on nous a expliqué, c'est la coupole qui vous représente au sein de la Conférence épiscopale. Vous n'avez donc jamais eu de réunion à propos de la commission Adriaenssens avant qu'elle ne se mette en place. Vous avez connu la commission Adriaenssens de par des lettres envoyées par cette commission pour dénoncer des victimes ou des abuseurs. C'est bien cela?

Gerard Van Malderen: Daarvoor reeds hadden wij er kennis van genomen door de publicatie in de krant en dergelijke meer. Misschien was er ook wel een of ander bericht van de Unie van Religieuzen. Er komen veel e-mails door.

Men heeft ook de vraag gesteld waarom ik pas in 2010 deze oproep heb geplaatst op de website. Ik kan daarop moeilijk antwoorden. Op het moment dat ik daarmee geconfronteerd werd, hebben wij dat samen met onze communiteit besproken. Waarom is het niet vroeger gebeurd? Ik denk dat het zo is dat, vermits die zaken in handen waren van de rechtbank, wij gemeend hebben dat de rechtbank daar zijn werk deed en dus eigenlijk het volledige werk op zich nam daaromtrent. Ik ben niet zeker, hoor, ik durf dat niet bevestigen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): U geeft als verklaring dat het in handen was van de rechtbank, maar er was een uitspraak in 1999. Toen was het afgehandeld. In 1999 was er een uitspraak van de rechtbank. Dan heeft de rechtbank zijn werk gedaan. Er waren dan vijf slachtoffers bekend. Men kan dan toch verwachten dat er op dat moment ook gekeken wordt of er nog andere slachtoffers zijn en wat u kunt doen voor de slachtoffers en hun familie? Dat heeft tien jaar geduurd. Is er nooit over nagedacht wat u kon doen, welke initiatieven u kon nemen?

Gerard Van Malderen: Ik kan mij dat niet herinneren. Ook naar aanleiding van onze oproep, die wij dan in 2010 gedaan hebben, want mevrouw vraagt mij dit, zijn er geen mensen meer geweest die iets gemeld hebben aan mij.

Er werd een vraag gesteld over het register. Dat is voor mij totaal onbekend. Ik ken het niet. Het is moeilijk om nu uitspraken te doen over de draagwijdte daarvan. In welke mate heeft dat ook invloed op de anonimiteit, de privacy en dergelijke? Dat weet ik niet. Ik ken het initiatief

persoonlijk niet.

Valérie Déom (PS): Je voulais simplement avoir votre avis sur la création d'un tel registre (...) de l'Église, bien entendu.

Gerard Van Malderen: Als dat kan bijdragen... Maar ook hier, ik dien in deze zaken eerst echt te luisteren, voor ik daaromtrent ook... Maar ik wil mijn verantwoordelijkheid daarin nemen.

La **présidente**: S'il n'y a plus de questions de la part des membres de la commission, il me reste à remercier M. Van Malderen et à le libérer. M. Simonart étant dans nos murs, je vais l'appeler pour la dernière audition de la journée.

Audition de M. André L. Simonart, supérieur des Missionnaires d'Afrique belges
Hoorzitting met de heer André L. Simonart, overste van de Belgische Missionarissen van Afrika

La **présidente**: Chers collègues, notre dernière audition sera celle de M. Simonart que je remercie d'être présent. M. Simonart est le supérieur des Missionnaires d'Afrique belges.

Monsieur Simonart, je vous cède immédiatement la parole.

André L. Simonart: Madame la présidente, depuis une quarantaine d'années, je suis Père Blanc. Après mes études à Londres, j'ai été nommé en Afrique anglophone en Zambie, où j'ai été missionnaire en brousse pendant cinq ans. Ensuite, j'ai travaillé à la formation de futurs missionnaires en Suisse, au Brésil et au Burkina Faso.

Entre-temps, j'ai passé quelques années au service de l'administration centrale de la congrégation et après une année sabbatique, j'ai été nommé à Bruxelles, le 1er juillet 2008, comme représentant des Pères Blancs en Belgique, délégué provincial d'Europe.

Voici la situation actuelle de notre congrégation en Belgique.

Ici, nous sommes 160 Pères Blancs, dont 153 Belges. Deux tiers, soit 103 pères, ont plus de 80 ans. Vingt-cinq d'entre eux sont encore actifs, une dizaine exerce dans les aumôneries des maisons de repos, une demi-douzaine dans les paroisses, l'un ou l'autre s'occupe d'Africains ou est engagé dans des œuvres caritatives.

Nous vivons en communauté. Chaque communauté a un supérieur local. Quelques-uns, pour des raisons familiales ou d'apostolat, ne vivent pas en communauté, mais dans ce cas, chacun est rattaché à une communauté.

Cinquante Pères Blancs belges sont en Afrique. Ils dépendent du supérieur du pays où ils se trouvent. Ce supérieur est le provincial ou son délégué. Ils vivent aussi en communauté. Douze autres enfin sont dispersés en Europe et aux Amériques. Ils vivent en communauté et sont en lien avec une communauté. Eux aussi dépendent du supérieur du pays où ils se trouvent. Ce supérieur est le provincial ou son délégué.

Ma tâche est une tâche d'animation et de gestion, tâche que j'accomplis avec l'aide des supérieurs des différentes communautés. Tous les deux mois, nous nous réunissons.

Les Pères Blancs qui aident dans la pastorale d'un diocèse suivent les directives de ce diocèse.

En ce qui concerne le traitement d'abus sexuels et de faits de pédophilie, en 2008, la congrégation a demandé que dans tous les pays, les représentants nomment un confrère comme personne de référence pour tout ce qui a trait aux abus sexuels sur mineurs et aux faits de pédophilie, ceci afin d'assurer que les intérêts de la victime soient prioritaires et que toute rumeur, toute allégation et toute accusation aient un suivi.

Donc, toute rumeur, allégation et accusation dont je prends connaissance, j'en informe ce confrère. Sa tâche est de prendre les renseignements utiles, d'écouter la victime et le père accusé et il doit évidemment conseiller à la victime de dénoncer les faits aux autorités publiques. Ce confrère nommé me conseille sur les mesures à prendre envers le confrère mis en cause. Dès qu'il existe des présomptions suffisantes, le confrère concerné est suspendu.

En ce qui me concerne, j'ai connaissance des cas suivants. Deux noms de confrères m'ont été communiqués par la commission Adriaenssens. Les deux sont décédés; un des deux avait quitté les Pères blancs. Il y a une trentaine d'années, un confrère a été condamné à une peine de prison qu'il a purgée. Ce confrère a été déplacé, a fait l'objet d'un suivi psychologique et d'un accompagnement. Il assume un service administratif à l'intérieur de la congrégation.

Dans un autre cas, dont l'un de mes prédécesseurs s'est occupé, étant donné que ce confrère est encore en Afrique, j'ai vérifié si le

provincial en Afrique et l'évêque du lieu étaient au courant de la plainte faite par la victime. Par ailleurs, quelques cas sont venus à ma connaissance en 2010. Dans un cas, le confrère concerné est décédé. Le supérieur des Pères blancs du pays où la victime habite est en contact avec celle-ci. Le père en cause étant décédé, la congrégation envisage, dans un souci d'humanité, la possibilité d'une participation aux frais de thérapie de la victime.

Dans d'autres cas, pour des faits datant d'il y a 30 à 40 ans, des confrères ont été suspendus.

Le supérieur général a été informé de tous les cas qui ont été portés à ma connaissance depuis mon entrée en fonction.

Je constate que tout être humain est capable de misères mais aussi de grandeur, de chutes mais aussi de relèvement. Tout acte d'abus sexuel est très grave et doit être sanctionné. M'adressant aux victimes, je leur dis bien sincèrement: vous êtes profondément et sans doute pour très longtemps encore marqués par de tels actes. Vous essayez de gérer les conséquences du traumatisme subi. Dans la mesure où c'est l'un ou l'autre de mes confrères qui est en cause, je vous prie d'accepter mes regrets sincères pour ce qui a été fait et surtout en tant que représentant des Pères Blancs belges, je vous prie d'accepter ma demande de pardon.

Enfin dans mon travail au service de ma congrégation, sachez que je cherche la transparence et le respect des personnes. Je suis à l'écoute des victimes et de leurs attentes. Je fais ce que je peux pour les aider dans leur travail de résilience.

La présidente: Je vous remercie pour cet exposé ainsi que pour vos excuses aux victimes. Je vais immédiatement donner la parole aux parlementaires.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Ik heb twee heel concrete vragen. U zult wellicht kennis hebben van de werking van de Werkgroep Mensenrechten in de Kerk van Rik Devillé. Hebt u ooit contacten gehad met hem? Heeft hij dossiers aan u of aan uw voorganger bezorgd?

Hoe komen klachten bij u terecht? Ik kan immers aannemen dat, wanneer leden van uw congregatie in Afrika actief zijn, het niet zo evident is voor een Afrikaans slachtoffer om zomaar een klacht naar u te sturen hier in België, naar een onbekend adres. Dat is niet zo evident. Hoe gebeurt dat in de

praktijk? Zijn het de slachtoffers zelf of zijn het andere geestelijken in Afrika die een klacht horen, die u dat melden? Hoe gaat dat in de praktijk in zijn werk?

La **présidente**: Nous allons prendre note de toutes les questions et vous y répondrez par la suite.

Valérie Déom (PS): Armand Alain Mbili, historien des religions d'origine camerounaise, dit à l'occasion d'un article "qu'aucun pays africain n'a été épargné des prêtres pédophiles occidentaux". J'aurais donc voulu savoir ce que vous pensiez de cette affirmation.

Dans la foulée, ma deuxième question rejoint celle de mon collègue. Étant donné que les pères blancs sont disséminés un peu partout en Afrique, comment se fait la cohérence dans le traitement des plaintes? Comment êtes-vous assuré que la décision que vous prenez éventuellement de suspension ou d'éloignement est effective? Avez-vous vous-même connaissance des condamnations judiciaires sur place?

La **présidente**: Vous avez énoncé deux noms qui avaient été donnés par la commission Adriaenssens et une condamnation de peine de prison, une personne qui a été déplacée, un cas qui est encore en Afrique. Par ailleurs, vous dites avoir reçu quelques cas en 2010. J'aimerais donc savoir ce que signifient les termes "quelques cas en 2010". Combien de cas? Pour quels faits? Qu'avez-vous fait?

André L. Simonart: Voor zover ik weet – ik ben op 1 juli 2008 begonnen in Brussel, daarvoor heb ik 40 jaar in het buitenland verbleven –, zijn er met de congregatie geen contacten geweest. Ik heb dat ook van mijn voorganger gehoord. Ik leef met een van mijn voorgangers. De andere voorganger ontmoet ik regelmatig. Ik heb niet expliciet daarnaar gevraagd, maar ik heb daarover niets gehoord.

Twee van de klachten in 2010 gaan over feiten die in Afrika gebeurd zijn. De slachtoffers hebben mij gecontacteerd.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Hebben de slachtoffers u rechtstreeks gecontacteerd? Gebeurde dat met een brief of een mail uit Afrika of via een tussenpersoon?

André L. Simonart: In het ene geval is het telefonisch gebeurd. Zij hebben mij opgebeld. Zij hebben contact genomen met de witte paters daar

ter plaatse. Zij hebben mijn naam en telefoonnummer gekregen, waarop zij mij gebeld hebben. Ik heb dan met die persoon kunnen spreken.

In het tweede geval heb ik geen direct contact met het slachtoffer gehad. Dat is hier in België uitgekomen. Ik heb geen onmiddellijk contact met het slachtoffer gehad.

Valérie Déom (PS): Ayant vous-même vécu en Afrique, au-delà des Pères blancs belges, il y avait sans doute d'autres congrégations qui étaient dans les pays africains. Est-ce que, par votre expérience de l'Afrique, vous avez aussi le sentiment, comme l'affirme cet historien des religions camerounais, qu'aucun pays africain n'a été épargné par les prêtres pédophiles occidentaux?

André L. Simonart: Moi, j'ai été en Zambie, en Afrique anglophone, durant 12 ans, puis j'ai eu des contacts avec la Tanzanie, puis j'ai été au Burkina Faso. Dire que tous les pays.... Je n'oserais pas m'aventurer, mais je sais qu'il y a eu des cas.

Valérie Déom (PS): Dans les pays que vous avez vous-même visités, dans lesquels vous avez officié, il y avait des choses qui se disaient à ce sujet?

André L. Simonart: J'ai été en Zambie de 1971 jusqu'en 1998. De ce sujet, on n'en parlait guère à ce moment. Je dois le dire. De 2004 à 2006, j'étais au Burkina Faso; là, le sujet commençait à apparaître; on commençait à oser en parler. J'ai assez bien voyagé, encore récemment, en Afrique Centrale, et c'est un sujet dont on parle; ouvertement. Oui, oui.

Dire dans quelle mesure dans tous les pays d'Afrique il y aurait des prêtres pédophiles, ou bien que des mineurs ont été victimes de prêtres pédophiles, je ne peux pas m'engager.

Valérie Déom (PS): Non, bien sûr. Je demandais votre avis sur la question, mais pas de confirmer ou pas cette affirmation que nous laisserons à l'auteur lui-même.

Vous avez aussi l'impression que, vu les faits qui ont éclaté dans les différents pays européens ou aux États-Unis, que cela a fait boule de neige au niveau des pays africains. Là aussi, je dirais que le phénomène apparaît au grand jour et que les langues se délient?

André L. Simonart: J'étais en formation quand cette terrible chose du sida est apparue. Les premières années, on ne pouvait pas en parler. J'ai vu le changement de mentalité maintenant, véritablement, et surtout parmi les jeunes. J'ai vu cette évolution.

En ce qui concerne les faits d'abus sexuels sur mineurs, les faits de pédophilie, je dirais que c'est vers les années 90 que, dans nos maisons de formation, on a introduit un cours de déontologie où l'on a dit: "Il faut éveiller la conscience de ces jeunes à ces choses-là."

Sophie De Wit (N-VA): Mijnheer Simonart, er wordt soms gesuggereerd dat wanneer een priester of een pater hier zedenfeiten heeft gepleegd, hij wordt overgeplaatst, niet alleen naar een andere school of orde maar soms ook naar het buitenland en soms naar een missie. Hebt u er weet van dat dat is gebeurd, dat betrokkenen hier in de fout zijn gegaan en nadien dan naar het buitenland zijn overgeplaatst? Dat is de internationalisering waarover men soms spreekt. Hebt u soms kennis van zulke feiten?

André L. Simonart: Suis-je au courant de tels faits? (...) Je tente de me rappeler un petit peu. Je vois en passant (...). Je me souviens effectivement d'un fait!

Carina Van Cauter (Open Vld): Is er dan iemand vanuit België overgeplaatst?

André L. Simonart: Non.

Carina Van Cauter (Open Vld): In welk jaartal mag ik dat situeren?

André L. Simonart: Het is geen Belg. Ik ben niet zeker of hij nog leeft. Het was in de jaren tussen 1970 en 1980. Het was geen Belg.

Carina Van Cauter (Open Vld): Uit uw woorden kan ik afleiden dat u wat u ons nu in de commissie mededeelt, uit uw geheugen haalt en dat u niet kunt putten uit een archief of dat er op het vlak van seksueel misbruik geen centraal beheer was, noch met betrekking tot de manier van omgaan met een klacht, namelijk melden bij de bevoegde autoriteiten ter plaatse, noch met betrekking tot de manier van omgaan met een slachtoffer waarmee men werd geconfronteerd, noch met betrekking tot de manier van omgaan met een veroordeelde dan wel beschuldigde dader. Er was ter zake helemaal geen beleid en er bestaan ter zake helemaal geen geschreven stukken. U kunt ons enkel inlichten over wat u persoonlijk weet.

Heb ik dat verkeerd begrepen?

André L. Simonart: Binnen de congregatie is er altijd een richtlijn over seksueel misbruik geweest. Die richtlijn is verschillende keren herwerkt geweest. Tijdens de eerste periode die ik bij de Witte Paters heb gekend, was het de provinciaal die dat moest doen. In 2003 zijn de richtlijnen uitgewerkt geworden. Zij zijn dan aan alle confraters doorgegeven. In 2008 zijn zij opnieuw herwerkt en doorgegeven.

Het is juist. Verleden jaar hebben wij nog een algemene vergadering gehad, waarop die richtlijnen opnieuw zijn besproken.

Er zijn klare procedures, die aan elk land worden aangepast. Zij moeten aan het juridisch kader van elk land worden aangepast. De procedures bestaan en worden regelmatig op punt gesteld.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!): Wat bedoelt u wanneer u zegt dat het wordt aangepast aan het juridisch kader van elk land? Kan dat ook betekenen dat het gaat over de leeftijd?

André L. Simonart: De richtlijnen worden gegeven aan een jurist. In België werden zij aan juristen gegeven om na te gaan waaraan wij dat moeten aanpassen voor België. De aanpassingen moeten dan worden gedaan. Dat is hetzelfde voor elk land.

Renaat Landuyt (sp.a): Kunnen wij die richtlijn ter inzage krijgen?

André L. Simonart: Jazeker.

Le **président:** Nous demanderons ces documents, monsieur Landuyt. Nous vous donnerons la carte pour les faire parvenir.

Carina Van Cauter (Open Vld): U zegt dat tot 2003 de provinciaal verantwoordelijkheid had. Was dat dan gewoon een praktisch ingrijpen en deed de provinciaal dus wat hij meende te moeten doen in een bepaalde situatie, punt aan de lijn, of bestond daarvoor een voorgeschreven procedure?

U zegt dat die richtlijn al lang bestaat. Over al die jaren, hoe dikwijls werd er gebruikgemaakt van deze procedure? Werd er bijgehouden wat het resultaat daarvan was, zodat men dat ook kon opvolgen van verantwoordelijke op verantwoordelijke?

André L. Simonart: De procedures voor de provinciaal bestonden en werden uitgebreid in 2003. Hij moest die volgen. De algemene overste heeft vier assistenten die de provincies moeten bezoeken. Het is hun taak om de zaken te bespreken met de provinciale raad op de verschillende domeinen. Zo worden voorstellen gedaan om de zaken te herwerken of om na te gaan of ze moeten worden aangepast.

Carina Van Cauter (Open Vld): Hoe vaak werd er gebruikgemaakt van de voorgeschreven procedure?

André L. Simonart: Door mijn voorgangers?

Carina Van Cauter (Open Vld): Door uzelf en door uw voorgangers. Weet u dat of kunt u dat te weten komen?

André L. Simonart: In de gevallen die ik ken, werd de procedure zeker gevolgd. Meer kan ik eigenlijk niet zeggen.

Marie-Christine Marghem (MR): On parle beaucoup de cette procédure, mais on ne sait pas en quoi elle consiste. Pourriez-vous la résumer en quelques mots?

André L. Simonart: Pour ma part, je connais la procédure de 2008. Selon cette procédure, toute rumeur, toute interpellation, toute accusation fait l'objet d'un suivi. Le grand principe consiste à toujours ester en justice.

Marie-Christine Marghem (MR): Vous conseillez à la victime de s'adresser à la justice.

André L. Simonart: Oui. À partir de là, un confrère nommé entre en contact avec le confrère concerné et la victime. Il les écoute tous les deux. Il conseille de faire appel à la justice. Il peut même me conseiller.

Dès que je m'aperçois que les présomptions sont suffisantes, je suspends le confrère, ce qui signifie qu'il n'a plus le droit de célébrer l'eucharistie devant une assemblée. Il peut uniquement prier en privé et en l'absence de la congrégation. Il ne peut plus administrer les sacrements. En outre, il lui est interdit d'avoir tout contact avec des mineurs, en particulier de manière individuelle ou personnelle. Il doit également éviter tout contact avec les personnes qui ont porté plainte ou sont concernées, de près ou de loin, par cette dernière. Enfin, il doit choisir une personne de sa communauté pour assurer son suivi. Cette

personne devient alors mon référent. En général, c'est le supérieur de la communauté qui est choisi.

La **présidente:** Voilà des précisions bien nécessaires quant à la procédure.

André L. Simonart: Comme je vous le disais, chaque pays a un provincial. J'ai donc des confrères en Afrique, une cinquantaine. S'il y a une plainte là-bas, il revient au provincial de m'informer. Les autres cas concernent plutôt les confrères qui sont en Belgique.

Vous me demandez si j'ai connaissance de condamnations sur place. J'en connais deux, l'une au Burundi et l'autre au Malawi. Il ne s'agissait pas de confrères belges mais ils étaient membres de la congrégation.

Comme je vous le disais, quelques cas sont venus à ma connaissance en 2010. Il y a eu trois cas. Pour le premier cas, le confrère est décédé. Le supérieur du pays de la victime est en contact avec elle. Nous avons demandé à la victime et à sa famille ce que nous pouvions faire pour elles. Ils nous ont demandé de payer pour un traitement spécifique, ce que nous avons accepté. C'est la proposition que nous faisons.

Deux autres cas sont venus à ma connaissance. Il s'agit de faits qui se sont produits en Afrique il y a 30 ou 40 ans. Pour le premier fait révélé, c'est la victime qui a pris contact avec moi par téléphone. Elle m'a dit qu'elle ne voulait pas aller en justice, qu'il n'en était pas question. J'ai alors contacté le supérieur de l'endroit où la victime se trouvait. J'ai ensuite suspendu le confrère. Dans les prochains jours, il y aura un contact entre cette victime et le provincial des Pères Blancs là où il se trouve.

Dans le troisième cas, la victime a dit et écrit qu'elle irait en justice. Entre-temps, le confrère a été suspendu. Pour le reste, on attend.

La **présidente:** Les quelques cas dont vous parliez, ce sont ces trois cas précis.

André L. Simonart: Oui. Je dois encore vous dire que, juste au moment de venir, j'ai eu connaissance d'un cas par la police d'Etterbeek; ils m'ont dit qu'ils avaient demandé un renseignement du parquet. Mais je n'ai pas eu le temps de voir le nom.

La **présidente:** D'une victime qui se plaint d'un père belge? Et il y a eu une enquête à Bruxelles.

André L. Simonart: Oui, la seule chose que je

sais, c'est que les faits datent de plus de cinquante ans. Ils n'étaient même pas sûrs que la personne mise en cause appartient à notre congrégation.

La **présidente**: Donc, ils cherchaient d'où provenait le prêtre. Et c'est le parquet de Bruxelles qui s'en occupe.

Étant donné qu'il n'y a plus de questions, monsieur Simonart, je vous remercie de votre venue et de vos informations.

Chers collègues, je rappelle que, lundi, nous voyons M. Van Thielen, directeur général de la police judiciaire; Glenn Audenaert, directeur de la police judiciaire fédérale de Belgique; Éric Jacobs, directeur des opérations de la police judiciaire fédérale de Bruxelles et M. Peter De Waele, inspecteur principal de la cellule pédophilie du service judiciaire de l'arrondissement de Bruxelles.

Le mercredi 19 janvier, à partir de 12 h 30, nous verrons les cinq procureurs généraux l'un après l'autre.

Le lundi 24 janvier aura lieu l'audition du supérieur général de la Congrégation des Frères de la Charité, M. Stockman, dès son retour d'Afrique. Le mercredi 26, ce sera au tour des juges d'instruction désignés par le Conseil des juges d'instruction et de M. Ringlelet. Le lundi 31, nous reprendrons avec certains procureurs du Roi, dont M. Bulthé et Mme Reynders, en tant que présidente du Conseil, ainsi que M. Berkvens de Bruges. Il y a également une demande de M. Dams d'Anvers et de M. Bername (?) de Namur. Nous en reparlerons.

La réunion publique de commission est levée à 18.09 heures.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 18.09 uur.